

Foaia Diecezană

PERIODIC DE CULTURĂ ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ
EDITAT DE EPISCOPIA CARANSEBEȘULUI

SERIE NOUA, Anul VI, Nr. 11-12 (69-70), Noiembrie–Decembrie 2000
ISSN 1223-9461

Fondată în 1886
Episcop
IOAN POPASU

Pr. Dumitru Stăniloae

MESAJ CĂTRE TINERI

Dacă mi s-ar cere să trimit un mesaj îndeosebi unei singure categorii sociale, l-aș transmite tinerilor, ca să pornească mai departe de unde am ajuns, printr-o îndelungată experiență la vârsta mea, ca să nu mai piardă din timpul ce-i stă înaintea, încercând să caute drumul adevărat. Cuvântul de sfătuire pe care sunt înclinat să-l dau în urma întregii mele experiențe de viață, ar fi: *alipiți-vă cu toată credința adevărului lui Hristos și siliți-vă să sporiiți din unirea cu El într-o nesfârșită înnobilare, prin asemănarea cu El, care, fiind Dumnezeu și întrupându-Se pentru veci ca om, a ridicat la suprema înălțime umanitatea Sa și o va înălța și pe a noastră, ajutându-ne să creștem în iubirea Lui și a semenilor noștri.*

(Interviu în periodicul central al Bisericii Greciei, *Ekklesiastiki Alitheia*)

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, precum și ziua Anului nou și Praznicul împărătesc al Botezului Domnului să vă umple inimile și casele de cele mai alese bucurii și împliniri duhovnicești, pentru mântuirea sufletelor dumneavoastră.

ÎNTRU MULȚI ȘI FERICIȚI ANI !

Colectivul redacțional:

Președinte: – P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA
Episcopul Caransebeșului
Redactor resp.: – Pr. Vicar Ioan Petraș
Membri: – Prot. Dr. Vasile Petrica
– Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma
– Pr. Prof. Drd. Ionel Popescu
Tehnoredactor: – ing. Cristian Frențiu

Tehnoredactare computerizată și tipărire:

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ
1650 — CARANSEBES
Str. Mihai Viteazul nr. 11
tel.: 055/516412, fax: 055/516402
e-mail: episcop@cs.ro

Nașterea Fiului lui Dumnezeu ca om, din Sfânta Fecioară

Nașterea Fiului lui Dumnezeu ca om, din Fecioară, înseamnă că El însuși S-a făcut om și aceasta nu pentru Sine, dintr-o necesitate proprie, ci pentru oameni, deci nu pentru a câștiga El ceva din aceasta, ci pentru a-i ajuta pe ei prin coborârea la ei din iubire. Fiul lui Dumnezeu nu se putea face om supunându-se legii firii după care sunt născuți oamenii, fără să fie întrebați, sau fără să se hotărască ei în prealabil pentru această naștere. El se face om în mod liber, din proprie hotărâre, nu e făcut. Aceasta pentru că există înainte ca Dumnezeu. Dacă s-ar spune că ar fi putut accepta să se nască ca om, supunându-se legii naturale a nașterii oamenilor după păcat, în mod voluntar, se poate răspunde că nu putea admite cu voia să aibă ca act al conceperii sale ca om actul pasional obișnuit al conceperii celorlalți oameni după păcatul strămoșesc, act care și-ar fi lăsat urma în El. Căci cum ar fi putut elibera, născându-Se astfel, de păcatul strămoșesc imprimat în om și, prin această pasiune, pe ceilalți oameni, dacă El însuși s-ar fi conceput cu acest păcat moștenit de la înaintași? Voind să se facă om, dar și să ne elibereze de păcat, trebuia să fie de la început ferit de acest păcat, sau să aducă cu Sine de sus puterea de a se face om printr-o concepere ferită de pasiunea împreunării trupesti între bărbat și femeie. Nefiind făcut om prin această împreunare, ci făcându-Se El însuși, distinge umanul de la început de păcat. Dar nu o putea face aceasta decât numai fiind, Cel ce se făcea astfel om, Dumnezeu. Căci numai Dumnezeu poate elibera de păcat, o dată ce lipsa de păcat vine din unirea cu Dumnezeu.

Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae —
Chipul nemuritor al lui Dumnezeu

✠ LAURENȚIU

DIN MILA LUI DUMNEZEU
EPISCOP AL CARANSEBEȘULUI
ȘI
LOCȚITOR DE VÂRȘET

*Iubitului nostru cler, cinului monahal
și drept credincioșilor creștini,
har, milă și pace de la Dumnezeu,
iar de la noi arhieriești binecuvântări!*

„Și Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit
între noi și am văzut slava Lui, slavă a Unuia-
Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr... Și din
plinătatea Lui noi toți am luat, și har peste har.”

(In. 1, 14 și 16)

Iubiții noștri fii duhovnicești,

Mărețul Praznic al Nașterii Domnului, de care se bucură azi întreaga suflare creștinească de pretutindeni, este unul *dumnezeiesc și înmiresmat. Dumnezeiesc*, pentru că prin voia lui Dumnezeu-Tatăl, Fiul Său Cel Sfânt se naște din Fecioara Maria și *înmi-resmat*, pentru că mirosul de bună mireasmă al acestei preamărite zile umple de bucurie, de colinde cerul și pământul, bogatul și săracul, flămândul și însetatul, nevoiașul și înstăritul, vârstnicul și pruncul, pe mame și pe tați, pe cei de aproape și pe cei de departe.

Știm din Sf. Scriptură că Dumnezeu a creat lumea văzută și nevăzută, iar pe om ca și încoronare a acestei creații, astfel încât toate să fie în armonie cu Creatorul, toate să fie doxologice sau dreptmăritoare. Prin menirea ei, întreaga creație aduce laudă și cinste lui Dumnezeu; toate Îl doresc pe Acesta, așa cum ne învață Sf. Vasile cel Mare: „*Ceea ce e cu adevărat frumos și vrednic de iubire este ce e bun. Bun însă este Dumnezeu; binele îl doresc toate; toate îl doresc așadar pe Dumnezeu*” (Regulile Marii, II, 1).

În centrul acestei armonii cosmice, persoana umană, cea după „*chipul și asemănarea lui Dumnezeu*” (Facere, 1, 26), este rostuită în chip special, după cum ne învață același Sf. Părinte Vasile: „... *construcția trupului omenesc este un fel de psaltire și un fel de instrument muzical adaptat după toate regulile muzicale pentru a aduce imne de laudă Dumnezeului nostru. Faptele care se săvârșesc prin trup și care ținesc la slăvirea lui Dumnezeu, atunci când mișcările noastre sunt în acord desăvârșit cu rațiunea, sunt în cazul acesta un fel de psalm, după cum de altfel tot ceea ce ține de contemplarea cea înaltă ca și de teologie este un fel de cântare... Cel ce își are ochii ațintiți la toate poruncile, făcând din ele un fel de tovarășie, de prietenie intimă, cântă lui Dumnezeu în psaltire cu zece coarde, din cauză că zece sunt și poruncile cele generale, care au fost*

Frescă de MARIA TUDUR

scrise, după cea dintâi dare a Legii” (Omilii la Ps. XIX și XXXII).

Iubirea supremă a lui Dumnezeu-Creatorul față de om a fost una aparte, căci acesta, îmbrăcat cu o zestre duhovnicească unică, a primit o poruncă sfântă și un îndemn, o chemare fără margini, cum spune Sf. Grigorie de Nazianz: „*Omul este o făptură care a primit poruncă să devină Dumnezeu*” (Cuvânt funebru în cinstea marelui Vasile).

O pace sfântă stăpânea viața strămoșilor noștri Adam și Eva. Raiul era semnul dărniceiei dumnezeiești, iar protopărinții noștri fericirii stăpâni ai unei lumi din care puteau duhovnicește urca nestingherit pe treptele dumnezeieștii desăvârșiri. Furtuna păcatului a tulburat însă și a distrus această dumnezeiască pace și comuniune a primilor oameni cu Dumnezeu. Păcatul neascultării a adus întunericul suferinței; viața a fost înlocuită cu moartea, binele Raiului cu asprimea muncii și a sudorii frunții (Facere, 3, 19). Omeneste totul era pierdut și doar făgăduința unui Răscumpărător din partea lui Dumnezeu a aruncat o speranță de lumină peste întunericul sufletească al lui Adam și Eva și, prin ei, a întregii omeniri.

Iubiți frați creștini,

Veacuri de-a rândul povara păcatului strămoșesc a

stăpânit viața oamenilor. Păcatul s-a înmulțit și a cuprins întreg pământul, pârjolindu-l; răutatea omenescă a depășit orice așteptare, între Dumnezeu și om accentuându-se o prăpastie de netrecut. Când răul a ajuns fără margini, din adâncul dragostei dumnezeiești, Dumnezeu-Tatăl I-a vorbit Fiului Său Cel din veac: „*Eu Te-am chemat întru dreptatea Mea și Te-am luat de mână și Te-am ocrotit și Te-am dat ca legământ al poporului Meu, spre luminarea neamurilor, ca să deschizi ochii celor orbi, să scoți din temniță pe cei robiți și din adâncul închisorii pe cei ce locuiesc în întuneric*” (Isaia, 42, 6-7). La rândul Său, Dumnezeu-Fiul se apleacă spre omenire cu aceste cuvinte: „*Ia aminte la Mine, poporul Meu, și voi neamuri, fiți cu urechea la Mine, că de la Mine va veni învățătura și Legea Mea va fi lumină popoarelor. Dreptatea Mea este aproape, vine mântuirea Mea și brațul Meu face dreptate popoarelor, întru Mine vor nădăjdi ținuturile cele depărtate, că de la brațul Meu așteaptă scăparea*” (Isaia, 51, 4-5). Subliniind universalitatea lucrării Sale mântuitoare în lume, același Fiu dumnezeiesc spune: „*Dreptatea Mea va rămâne în veac și mântuirea Mea din neam în neam*” (Isaia, 51, 8).

Așadar, când Legea și Proorocii s-au împlinit, așa cum cunoaștem din Scripturi, Fiul lui Dumnezeu, prin Întrupare, coboară în timp și în istorie, ia chip omenesc, asemenea nouă, în afară de păcat, viața Lui înscriindu-se într-o istoricitate firească, așa cum ne este ea relatată de către Sfinții Evangheliști și de către cinstiții martori ai dumnezeieștii Nașteri.

Actul sfânt și istoric al Întrupării Domnului nostru Iisus Hristos este unul revelațional, de descoperire dumnezeiască și care ia aspecte complexe, după cum știm de la Sf. Chiril Alexandrinul: „*Oare nu e clar tuturor că S-a coborât El Însuși la rob, nepricinuindu-Și Siese pentru aceasta vreo schimbare, ci S-a dăruit pe Sine Însuși nouă, ca să ne îmbogățim noi din sărăcia Lui, ridicându-ne prin asemănarea cu El la bunătatea mai presus de toate ale Lui, arătându-ne dumnezei, fii ai lui Dumnezeu prin credință?*” (Comentar la Evanghelia după Ioan). Despre importanța extraordinară a Întrupării ne vorbește și părintele Stăniloae, spunând că, prin ea, Hristos „*a restabilit umanul în autenticitatea lui nepăcătoasă*” (nota 199 la Chiril Alexandrinul, Op. cit.).

Istoricitatea Întrupării este atestată și de recensământul populației ordonat de Cezarul Augustus în imperiul său (vezi Luca, 2, 1-3), recensământ care urma să aibă loc și în Țara Sfântă, aflată sub stăpânire romană. Aparținând genealogic neamului lui David, atât Dreptul Iosif cât și Sfânta Fecioară Maria (cea care-L purta în pânțe pe Pruncul Sfânt), din cauza

acestui recensământ, au fost obligați să meargă din Nazaretul natal la Ierusalim pentru a fi luați în evidență. În aceste împrejurări se apropia ceasul măreț al Nașterii Pruncului Iisus în peștera din Bethleem, unde au fost găzduiți Sfânta Fecioară și Dreptul Iosif.

Iubiții mei,

Un rol foarte important în Taina Întrupării îl are, desigur, Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria. Ea este aceea pe care, în *Canonul către îngerul păzitor*, o numim „*poartă cerească și ușă de mântuire și scară înțelegătoare, pe care Dumnezeu S-a pogorât și om S-a suit*”. Știm despre ea că a fost rodul curat și binecuvântat de Dumnezeu al părinților ei Ioachim și Ana. Viața ei la Templu, de la trei ani, când a fost închinată, și până la rânduirea ei ca logodnică a Dreptului Iosif, a fost una de rugăciune, contemplație sfântă și neștirbită ascultare. De aceea, uimirea ei a fost fără margini când arhangelul Gavriil i-a vestit că-L va purta în pânțe și-L va naște pe Izbăvitorul lumii. Evanghelistul Luca ne spune: „*Și a zis Maria către înger: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?*” (Luca, 1, 34). Comentând această atitudine de deplină conștiință a neprihănirii totale a Fecioarei, Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: „*Așa de mare a fost frica și grija sa de a nu fi lipsită de fecioria ce domnea în inima sa, și de a rămâne în feciorie până la sfârșit, cum ni s-a împărtășit din cuvintele de-Dumnezeu-purtătorilor noștri părinți. Căci era cu desăvârșire neștiutoare nu numai de cele ale căsătoriei, dar și de gândul dorinței, întrucât de la bun început fusese crescută în suflet și în trup cu desăvârșire sfântă și fără prihană. Iar în inima și mintea sa nu intrase nici un gând al vreunei patimi. Și în acest chip, ea a fost mai adâncă și mai înaltă decât toată firea omenescă*” (Viața Maicii Domnului, Deisis, Sibiu, 1998, p. 23).

La rândul său, Dreptul Iosif, logodnic și ocrotitor al Fecioarei, nu scapă nici el de ispita îndoielii privind curăția Mariei, și același arhangel Gavriil îi împrăștie nedumeririle cu dovezi sfinte, Iosif devenind dintr-un om derutat, predisus la abandon, un devotat și un uimit de lucrarea lui Dumnezeu în lume și în viața sa.

Vremea Nașterii Pruncului Sfânt, în realitatea și unicitatea ei istorică, ne este cunoscută din mărturisirile Sfinților Evangheliști. Belșugul de bucurie a deschis cerurile și a umplut pământul și inimile păstorilor, magilor, Maicii Domnului și a blândului Iosif. Îndătinata colindă surprinde aceste frumuseți:

„Ce-ați văzut păstori,
Sculați până-n zori ?
Am văzut pe Nou-Născutul,
Prunc Iisus din cer venitul,

Fiu dumnezeiesc !

Cine sta cu El,
Pruncul mititel ?
Sta Maria, Maica Sfântă,
Sta Iosif cu fața blândă,
Sta și se-nchina !

Cine Îi cânta ?
Cine-L preamărea ?
Îngerii din cer veniră,
Vesele cântări doiniră
Noului Născut !"

Icoana Nașterii Pruncului Sfânt, scena aceasta mirifică, pune în mișcare atât Cerul cât și pământul, căci ne spune Sf. Maxim : „*Dumnezeu S-a făcut om și cerul și pământul s-au unit, îngerii se țineau deasupra păstorilor și păstorii au fost luminați de către îngeri și s-au bucurat de vestea cea mare, și L-au văzut pe Bunul Păstor ca pe un miel fără prihană nou-născut în peșteră. Pământul învăța lauda cerului, iar cei din cer se bucurau de pacea de pe pământ și de bunăvoirea dintre oameni*” (Op. cit., p. 34).

La rândul lor, cei trei magi de la Răsărit, prin prezența lor la peștera sfântă, prin darurile lor ca expresii ale credinței în Mesia Cel adevărat, dau un spor de autenticitate istoricului moment al Întropării. Mai mult decât atât, așa cum ne spune tot Sf. Maxim, ei devin fundamentul mărturisitorilor adevăratei credințe : „*Astfel, deci, magii au întâlnit locul doririlor lor. Au văzut pe Împăratul slavei și s-au închinat Lui, I-au adus daruri văzute și împreună cu acestea s-au adus deopotrivă pe ei înșiși ofrandă Domnului. Astfel, ei s-au făcut temelia și înainte-mergătorii întoarcerii la credință a păgânilor și a primirii acestora în slujirea lui Hristos, și cei dintâi credincioși și închinători ai lui Hristos, vestitorii Săi și martorii Împărăției Sale prin darurile lor scumpe și prin disprețul lor pentru nebunia evreilor și sminteala puternicului Irod*” (Idem, p. 39).

Iubiții noștri fii duhovnicești,

Trebuie să reținem un lucru însă, și anume acela că Minunea Nașterii n-a rămas doar între filele Sfințelor Evanghelii, nici doar în mintea trecătorilor magi, a anonimilor păstori și nici că ecoul imnului îngeresc : „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoire !*” (Luca, 2, 14), s-a risipit definitiv pe sub bolta mută a vremelniceii.

Încărcată de realism și dragoste dumnezeiască, Minunea se petrece și astăzi. Pretutindeni, în jurul nostru, lucrarea lui Dumnezeu se face cunoscută și atunci când se pune problema cine suntem noi în fața acestei Minuni, cu ce ne legitimăm și prin ce căi ne apropiem de ea.

Una din căile sfinte, pregătită cu grijă de către

Biserica noastră dreptmăritoare, este calea postului: o cale mai aspră, mai puțin plăcută în aparență. Despre acest post ne spune Sf. Vasile cel Mare: „*Postul este un bun talisman al sufletului, tovarăș credincios al trupului, armă pentru luptători, loc de exerciții pentru atleții credinței. Postul îndepărtează ispitele, postul îndeamnă spre evlavie. Postul este tovarăș al înfrânării, creator al castității*” (Despre post, IV, P. G., XXXI, col. 172b). Acest post însă nu este un scop în sine, ci, dimpotrivă, devine rodnic în măsura în care îl trăim în raport cu aproapele nostru, cu cel aflat în suferință: „*Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine... Atunci lumina ta va răsări ca zorile și tămăduirea ta se va grăbi. Dreptatea ta va merge înaintea ta, iar în urma ta slava lui Dumnezeu*” (Isaia, 58, 7-8).

O altă cale binecuvântată, pentru a ajunge la lumina slăvitei Nașteri, este cea a colindelor noastre străbune. Adevărate tezaure dogmatice, ele se cuvine să răsune din glasurile și din inimile noastre în case, în biserici, în școli, în închisori, în spitale și peste tot unde există suflare de creștin mărturisitor al lui Hristos.

Ca și postul, colindele, faptele noastre bune, așa mărunte cum sunt, trebuie să fie o stavilă în fața urâciunilor și spurcăciunilor de tot felul care ne amenință continuu.

Pe lângă toate acestea, calea milosteniei, calea mâinii întinse celui în suferință, ne apropie tot mai mult, și pe tot mai mulți, de Sfântul și Marele Praznic al Nașterii Domnului.

Iubiții mei,

Se încheie foarte curând ușa greu-încercată a unui mileniu plin de tot atât de multe încercări și de jertfe omenești, dar în același timp, cu voia Celui Atotputernic, ne apropiem peste câteva zile de o altă poartă, largă, promițătoare, a mileniului III. Să dăm cu toții dovadă de o conștiință trează și luminată în ceea ce vom face de acum înainte pentru noi înșine, pentru urmașii noștri, pentru Biserica și neamul românesc, pentru Dumnezeu Cel în Treime slăvit !

Dorind ca Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei să vă găsească în pace, îmbelșugați și sănătoși cu toți cei dragi, pe toți credincioșii Eparhiei Caransebeșului și pe frații de credință din Banatul iugoslav, aflați în arhipărinteasca noastră purtare de grijă, rămân al vostru pururea nesotenit rugător către Bunul Dumnezeu !

✠ **Dr. Laurențiu Streza,**
Episcopul Caransebeșului
și locțiitor al Episcopiei de Vârșet

Spre Crăciun

Citeam, într-un roman, câteva considerații despre nevroza de sărbători, cu referire îndeosebi la sărbătorile de iarnă. Cică în această perioadă crește numărul sinucigașilor în chip straniu, deși întreaga atmosferă, bucuria, zarva etc. ar trebui să îndrepte gândurile spre altceva, fața luminoasă a vieții, iar oamenii să-și spună: Da, merită să trăiești, fie și numai pentru aceste câteva zile, când de pe masa bogatului curge și pe masa săracului, când inimile sunt îndemnate spre bine de pornirea firească de a se înnoi. Ce explicații or fi pentru hotărârea fără întoarcere a acelor nefericiți? Poate, copleșit de un bine prea mare, imposibil de „asimilat”, ființa nu găsește nici o cale de revenire la echilibru. Poate, după starea de fericire din vremea sărbătorilor, omul pare îngrozit de perspectiva zilelor cenușii care vor urma, ori, umilit de fastul sărbătorilor, când el abia își târăște traiul de pe o zi pe alta, nu mai găsește nici o soluție de supraviețuire.

Toate acestea indică o profundă pervertire a naturii umane, precum și a modului nostru de a-i percepe realitatea. Nu există decât o explicație a nevrozei, de sărbători sau nu: starea de păcătoșenie a individului și a societății în care trăiește. Unde duce această frenezie a cumpărăturilor, această vânzoleală? Pe străzi umblă nebună lăcomia iar noi ne întrebăm ce explicație am putea da depresiei nervoase de sărbători. În magazine luxoase ori la modeste tarabe de colț de stradă așteaptă jaful, patima banului, prețul nemilos, iar tu, în zig-zag printre tentații, încerci să ajungi, bănește, teafăr acasă. Poate nu sunt aceștia decât niște amărâți, mai de compătimit decât oricine, și lași aici un pumn de bani, dincolo altul, oarecum bucuros că participi la isteria generală, ca și cum ar fi un fel de modă de care vei scăpa în curând,

fie că vrei, fie că nu. În mijlocul lăcomiei generale, nu par totuși atât de lacom, zici, mândru de tine.

Ce paradox! Ne pregătim să-L sărbătorim pe Dumnezeu, uitând de Dumnezeu... Căci, dacă ar fi altfel, n-ar mai exista nici o boală a libertății ființei, ci bucurie, având întotdeauna în minte chipul Celui Care se va naște în ieslea din

Bethleemul Iudeii. Smereniei acesteia i se potrivește, oare, lăcomia, goana nesfârșită după bucuriile lumii trecătoare? Este o mare taină că Dumnezeu a luat chip de rob și nu S-a rușinat de acest chip, căci, răbdând și moartea pe Cruce, a deschis omului porțile Împărăției Cerurilor: „Cel ce dintru-nceput fiind în chipul lui Dumnezeu a socotit că a fi El întocmai cu Dumnezeu nu e o prădare, dar S-a golit pe Sine luând chip de rob, devenind asemenea oamenilor și la înfățișare aflându-se ca un om; S-a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte — și

încă moarte de cruce!” (Filipeni, 2, 6-8).

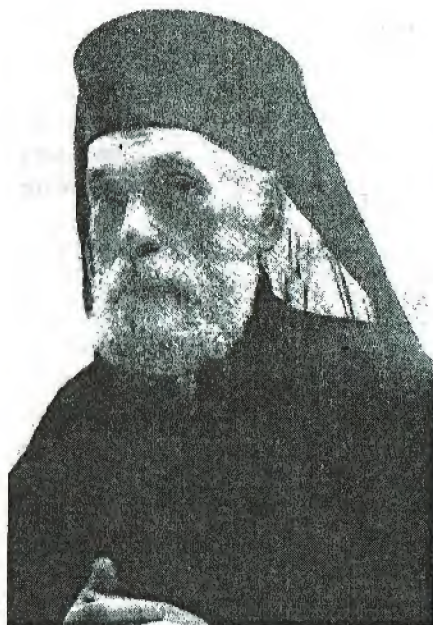
Așadar, sărbătorim smerenia „îmbrăcându-ne” în hainele cât mai luxoase ale vremurilor de azi? În ieslea din Bethleemul Iudeii vor găsi răspuns la problemele lor toți disperații acestui veac, dacă au urechi de auzit și ochi de văzut. Numai că nu trebuie să pună mai presus de Crăciun Anul Nou, fiindcă **adevăratul An Nou al Umanității este Nașterea Domnului**. Nici 2000, nici 3000, nici 4000 nu sunt nimic în fața acestui An Nou, când Dumnezeu ne-a cercetat și L-a trimis pe Însuși Fiul Său în lume, cum spune colinda, „Să Se nască / Și să crească / Să ne mântuiască”.

Ovidiu Moceanu

— scriitor —

N. Steinhardt (inedit)

Reeditarea Noului Testament de la Bălgrad

Faptul că literatura religioasă și cărțile bisericești au jucat un rol de frunte în formarea limbii literare și a culturii poporului român a devenit tot mai mult un loc comun pentru istorici, critici, filologi și chiar marele public. Nu strică totuși să fie reamintit și mai ales nu prin simple afirmații livrestii ori declaratorii, ci cu dovezi irecuzabile, dintr-acelea care pun capăt oricăror eventuale rezerve și curmă definitiv orice dispută. Iată, avem acum la dispoziția noastră un astfel de monument făurit nu din piatră sau din marmură dar dintr-un material tot atât de sigur și înzestrat tot cu atâtea posibilități de perenitare, materiale în care se cuprind cunoașterea, adevărul, frumusețea și iubirea. Căci acestea toate stau la temelia unei lucrări pe care — în limitele omenescului, firește — nu șovăim a o considera aflată în *zona facerilor uimitoare ale minții* când s-a hotărât să arate de câtă răbdare, hărnicie, pricepere, dragoste și acumulare de cunoștințe este capabilă la o adicăteala.

E vorba de masiva (907 pagini în format 8/61x86, pe două coloane) și falnică operă intitulată *Noul Testa-*

ment tipărit pentru prima dată în limba română la 1648 de către *Simion Ștefan*, mitropolitul Transilvaniei, reeditat după 340 de ani din inițiativa și purtarea de grijă a Prea Sfințitului *Emilian*, episcop al Alba Iuliei (editată de Episcopia Ortodoxă Română a Alba Iuliei în 1988).

Masivitatea rezultă din cifrele menționate mai sus; fâlnicia, izbitoare, este în primul rând grafică: hârtie de foarte bună calitate, litera clară, elegantă și neobositoare pentru ochi, coperta somptuoasă deși nu ostentativă, erorile de tipar puține și toate date în vileag.

Carta cuprinde 17 subîmpărțiri: 1) *Cuvântul înainte* al episcopului *Emilian*; 2) Fotografii și planșe (14 pagini); 3) *Studiul introductiv* al Pr. Prof. *Nicolae Neaga*; 4) *Noul Testament în limba română ca act de spiritualitate și cultură* de Prof. *Virgil Căndea*; 5) *Mitropolitul Simion Ștefan, slujitor al Bisericii și al poporului român* de Pr. Prof. *Mircea Păcurariu*; 6) *Valoarea isagogică și biblico-teologică a celor 24 de predoslovii* (autor Prof. *Grigorie T. Marcu*); 7) *Importanța lingvistică a Noului Testament din 1648* (autor *Florica Dimitrescu*); 8) *Alba Iulia, important centru tipografic românesc, locul apariției Noului Testament — 1648* (de *Eva Mârza și Iacob Mârza*); 9) ilustrații la *Studiul introductiv* (10 pagini); 10) *Predoslovie către cititori* (cu slove latine); 11) *textul Noului Testament* (tot cu slove latine); 12) *Sinaxarul celor 12 luni*; 13) *Note*; 14) *Glosar* (limpede, precis și exhaustiv întocmit); 15) traducerea în engleză, franceză și germană a *Studiului introductiv*; 16) rezumatul studiilor de specialitate în tustrele graiurile de mai sus; 17) *facsimilele textului integral al Noului Testament din 1648* (660 + 21 facsimile însumând 179 pagini).

Simion Ștefan, el însuși om învâțat, fiu al unui veac în care întâlnim

oameni ca mitropolitul *Varlaam* al Moldovei, *Udriște Năsturel*, spătarul *Nicolae Milescu*, voievozii iubitori de carte și cultură *Vasile Lupu*, *Matei Basarab* și *Șerban Cantacuzino*, Mitropolitul *Petru Movilă*, Mitropolitul *Teofil* al Țării Românești, *Miron Costin*, iar nițel mai târziu stolnicul *Constantin Cantacuzino*, dă la iveală *Noul Testament* la nu mai mult de cinci ani după înscăunarea sa; cealaltă importantă tipăritură datorată râvnei sale e *Psaltirea* din 1651. E o vreme de efervescentă pe tărâmul activității culturale: *Cazania lui Varlaam* e din 1643, *Răspunsurile la catehismul calvinesc* (al aceluiași) poartă data 1645, *Pravila lui Vasile Lupu* apare în 1646, *Pravila mică* e din 1640, cea de *la Govora* din 1642 (care-i și anul sinodului de la Iași).

Manualele și cărțile consacrate istoriei Bisericii românești amintesc mai toate că i s-au adus lucrări efectuate de călugărul *Silvestru* sub imboldul (și poate chiar conlucrarea) Mitropolitului *Simion Ștefan* elogii nereticente: «cartea de căpetenie», «cartea de importanță excepțională». De reținut (și meditat) este că traducerea aceasta a unei părți a Scripturii a însemnat și o treabă «politică» sau mai bine zis de politică culturală, de interes obștesc al neamului: dorința de a crea o limbă literară comună tuturor românilor, îmbogățită prin neologisme acolo unde nu s-au găsit cuvinte românești corespunzătoare, dar mai presus de orice de a pune în circuitul pieții libere o valoare scumpă și de folos unei întregi etnii. *Predoslovie către cititori* i-a asigurat o faimă generală și i-a conferit pentru totdeauna caracterul de «act național», de «act de autoritate națională» ar zice *Iorga*; în cuprinsul ei este enunțat principiul căruia mult mai târziu *Hasdeu* îi va asigura notorietatea, principiul zis *al circulației cuvintelor* formulat astfel de inteligentul ierarh: «*Bine știm că,*

→
cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sunt buni carii umblă în toate țările, așa și cuvintele acelea sunt bune, care le înțeleg toți». Înalț Prea Sfințitul **Antonie** comentează (*Dascăli de cuget și simțire românească*, 1981, pag. 90): Principiul stă în picioare și astăzi, dar formularea lui la 1648 e operă de precursor genial. Nu fără de voie ci în perfectă cunoștință de cauză și cu privirea ațintită la scopul final a transformat Simion Ștefan traducerea Noului Legământ în contribuție la unitatea națională prin mijlocirea limbii românești; ea urma să devină unica limbă națională menită a-i uni pe toți românii de pretutindeni. Din versurile grecești, latine și slavone — mai remarcă Î.P.S. **Antonie** — au fost alese cu mare socotință acei termeni în starea de satisfacere a excelențului principiu: să înțeleagă toți. Alături de **Miron Costin** și **Dimitrie Cantemir**, vlădicul de la Bălgrad e un pionier al conștiinței unității neamului din cele trei principate și a unicității graiului unanim întrebuițat de unul și același neam.

În *Cuvântul înainte* al P.S. **Emilian** — amplu și totodată migălos demers într-o apreciere aprofundată și integratoare a Noului Testament — e manifestată convingerea că pentru a înțelege cu adevărat ce s-a înfăptuit în 1648 la Alba Iulia este necesar a porni de la vechimea creștinismului la români și de la ce a reprezentat pentru sufletele și cugetele dacilor apariția noii credințe. «*Creștinismul — scrie Prea Sfinția Sa — a îndeplinit o lucrare de transformare spirituală a lumii vechi, printr-o nouă concepție despre viață, superioară celorlalte religii*». Iar mai departe urmând firul veacurilor: «*Spiritualitatea creștină de nuanță răsăriteană a fost deci prezentă în toate obștile românești care au constituit nucleul formațiilor prestatale conduse de duci, cnezi, voievozi și vlădici*».

Cuvântul înainte împărtășește părerea din ce în ce mai răspândită în rândurile istoricilor noștri că înainte de adoptarea slavonei, poporul român a vorbit și a scris în limba sa. Biserica, pe de altă parte, «a jucat un rol hotărâtor în păstrarea unității de neam». Se mai arată că existența unei

organizații bisericești superioare la noi încă din secolul al XIII-lea trebuie socotit nu drept o simplă ipoteză ci ca o realitate demonstrată de inscripțiile și picturile descoperite ori împrăștiate la Mănăstirea Râmeț în urma considerabilelor lucrări de restaurare efectuate din inițiativa și sub directa supraveghere a episcopului Albei Iulia. În opera de afirmare a limbii românești, Biserica și-a adus de asemenea importanta contribuție, esențiala contribuție: primele noastre tipăriri au avut toate un caracter creștin; au văzut mai întâi lumina tiparului psaltiri, ceasloave, vieți ale sfinților, legende creștine, iar primii tipografi — **Filip Moldoveanu** din Sibiu și **diaconul Coresi** — ce oare au dat la iveală de nu cărți de cult?

Referitor la **Simion Ștefan**, se scoate în evidență că «*giuvaierul de limbă literară de largă accesibilitate*» de la Bălgrad reprezintă *prima traducere integrală a Noului Testament în românește*. Este și răspuns categoric dat de ortodoxie încercărilor de calvinizare ori luteranizare a românilor întreprinse de principii Ardealului. Pe acestea, românii le-au respins oricât de ademenitoare, stăruitoare, deferente se sileau a fi, dovedindu-și fidelitatea față de legea lor străbună. În lumina propagandei protestante apare și mai limpede specificul «politic» al unei tipăriri ce nu a fost o simplă ispravă a erudiției teologale, ci o acțiune de apărare dărză a unui străvechi legat. Iată de ce P.S. **Episcop**

Emilian poate declara despre **Simion Ștefan** că Noul Testament «*ii va înveșnici numele și osteneala sa de ierarh, cărturar și factor de trezire a conștiinței naționale*».

Cuvântul înainte nu pierde cătuși de puțin din vedere aspectul filologic și lingvistic al publicației de la 1648, care se încadrează în mișcarea generală europeană pentru a da fiecărui popor posibilitatea să cunoască Sfânta Scriptură în limba vorbită de el. **Simion Ștefan** a pășit pe calea deschisă de Wycliff, Luther și Lefèvre d'Etaples.

Traducerea nu-i artificioasă, nu-i pedantă ori greoaie; nu se teme a chema în ajutor neologismele acolo unde sunt necesare și constituie un moment de seamă al luptei (mai mult ori mai puțin fățișă) pentru introducerea limbii române în biserică și o rezolvare pe deplin logică (și meritorie) a problemei stabilirii unei limbi unitare a tuturor românilor. **Predoslovioa traducerii** știe prea bine ce se urmărește; e o mărturisire de voință, îndemănare și luciditate: «*noi drept aceia ne-am silit, den cât am putut, să izvodim așa cum să înțeleagă toți, // iară să nu vor înțeleage toți, nu-i de vina noastră, ce-i de vina celuiia ce-au răsfirat rumânii printr-alte țări, de și-au mestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăescu toți într-un chip*» (Iată, socotesc, o pildă de înțelepciune și abilită punere în practică a ceea ce **Constantin Noica** avea să numească *cuminecare întru necomunicare*: dacă nu putem comunica așa cum firesc ar fi, să ne împărtășim măcar dintr-o aceeași grăire care-i a noastră a tuturor). Tălmăcirea, așadar, devenea un mijloc discret (dar și eficace) de a pregăti unirea românilor absurd și arbitrar divizați de capriciile istoriei.

Nu i-au lipsit **Noului Testament de la Bălgrad** elogiile și nu a rămas fără de folos strădania vrednicului Mitropolit **Simion**. **Șaguna** a conchis: «*Limba Noului Testament nu e făcută, ci e luată chiar din gura poporului*». *Biblia de la București de la 1688* va prelua textul traducerii de la Alba — omagiu de mare preț — iar (ceea ce este și mai remarcabil), modelul preluat de cărturarii lui Șerban Cantacuzino s-a răspândit degrabă în

→ toate provinciile locuite de același norod, poate nu mai puțin decât *Cazania lui Varlaam*.

În studiul său *introdactiv*, Pr. Prof. Nicolae Neaga expune lucrurile în același fel răspicat, mergând până la straturile subconștiente ale cugetării tipăriturilor: «*Noul Testament susține o viață liberă și îndrăgă mișcarea de eliberare de sub puterea celui mai tare*». Apoi comentează cu un avânt emoționant și un simț acut al pragmatismului: «*Liberitatea este o valoare supremă. Ea îi dă omului o tainică mândrie, dar și datorită și dreptul de-a o ocroti și apăra cu toate mijloacele împotriva factorilor care o împușinează și distrug viața... Noul Testament este cartea fiecărui creștin în parte și ca atare este un temei de unitate*».

În eruditul text al profesorului Virgil Cândea — *Noul Testament în limba română ca act de spiritualitate și cultură* — aflăm afirmată cu tăria unei indiscutabile competențe, convingerea că duhul cărturăresc al românilor nu a devenit niciodată rob slavonei: «*Ar fi, desigur, greșit să ne închipuim, chiar în epoca slavonismului cultural, o viață românească religioasă desfășurată exclusiv în slavonă. Catehizarea, predica, învățăturile hagiografice, spovedania, canonisirea, rugăciunile individuale nu puteau fi făcute altfel decât în graiul de obște al poporului*». Despre pragmatismul Mitropolitului de la Bălgrad, Virgil Cândea observă că a tradus ceea ce se părea mai stringent util, mai practic pentru popor. Tălmăcirea Vechiului Legământ nu ar fi împlinit această nevoie. Se impunea aflarea unui text mai scurt, de uz cotidian, apropiat de sufletul omului de rând. (Cât despre problema de a ști dacă Simion Ștefan a tradus și el, ni se lămurește că a fost în orice caz «*autorul moral*» al operei). «*Simion Ștefan, încheie profesorul Cândea, se dovedea un astfel de cărturar la înălțimea imperativelor istoriei politice și culturii românești a epocii sale*».

Din ce în ce îmi pare a desprinde mai lămurit caracterul acesta practic, «*politic*», operativ și profund realist al nobilei isprăvi. Să-mi fie îngăduit să nu pun

capăt acestei atât de sumare și diletantice recenzii a unei opere în care au fost investite din belșug munca, știința, entuziasmul și dexteritatea fără a spicui câteva izbânzi de exprimare românească, pline de farmec și putere captivantă, de acea «*amețitoare frumusețe*» a vechilor texte religioase și cronicărești de care vorbea în vremea tinerețelor mele gazetarul Timoleon Pisani.

Magii sunt numiți în grăire curat țărănească «*mândrii de la răsărit*», iar — în contrast — «*bateți și se va deschide*» ia foarte modernă și mecanică înfățișare «*sunați și să va deschide voao*». Să mai savurăm și: «*Dară când postiți, nu fireți, ca cei fățarnici, triști, că-și smolesc fața lor, ca să să arate oamenilor postindu-să*» (gerunziul acesta reflexiv este o încântare!); «*Și iaca un om era acoloa având mâna uscată*»; «*întru fața ceriului știți face alesătură*» (minunat substantiv, din nefericire astăzi pierdut); «*Acesta iaste uricașul, veniți să omorâm pre el și să șinem uricul lui*» (cât de sec sună «*moștenitorul*» când e pus față către față cu «*uricașul*»); «*și numaidecât trimețând craiul hengheariul și porunci să aducă capul lui. / Iară el mearse, tăe capul lui, în temniță, și-l aduse în blid și-l deade featei și fata-l deade mâni-sa*» (Hengheariul parcă învârtosează sordidul crimei iar substantivul blid dă narațiunii un iz de sfâșietoare și compătimitoare blândețe populară); «*fluerat-am și n-ați săltat*»; «*Ție zic, scoală și, luând patul tău, pasă aca-să-ți*»; «*Adevărat zic voao că văduoa aceasta surumană mai mult de toți aruncă*», «*Eu sânt buciumul viței cel adevărat, și Tatăl Mieiu lucrătoriul iaste*»; suculentă, nițel (cât trebuie) sfruntată, admirabil nepăsătoare de ceremonial și nomenclaturi este și sintagma «*mai marii popilor*» care în victoriosul locul searbădului nostru «*arhieri*».

Limba clară și foarte inteligibilă, spontană, vioaie, ritmată, neferecată în tipicuri ori serpuiri sintactice; opera inteligentă în care ocolișul tălmăcirii religioase ascunde cu multă dreaptă socotință și iscusită deșteptăciune țelurile politico-naționale și de trăire creștină; o bună credință totală și o credință candidă (căci nu trebuie să uităm că în tot veacul al

XVII-lea credința și cultura trăiesc în simbioză — dovezi: *Cazania* lui Varlaam, *Noul Testament* al lui Simion Ștefan, *Biblia* fraților Greceanu, *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei, Nicolae Milescu Spătarul care traduce *Vechiul Testament*, *Udriște Năsturel* care tâlcuiește *viața sfinților Varlaam și Ioasaf*, *Miron Costin* care scrie *versuri filozofico-creștinești*; o modestie care nu-și tăinuiește sieși cutezanța și măreția operei întreprinse: iată *calitățile certe ale Noului Testament de la Bălgrad* și care oglindesc meritele vrednicului vladică Simion ori se răsfrâng asupra sa, ctitorul lucrării. Iar *retipărirea din 1988* — facere a unui alt sârguitor ierarh pe țărâm cultural, religios și național, titular al episcopiei orașului unde la 1600 a intrat Mihai Viteazul și la anul 1918 a fost găzduită adunarea ce a proclamat unirea Transilvaniei cu Țara, regizorul și însuflețitorul silinței colective — ce este ea? operă de erudiție? de înaltă ținută științifică? de îmbogățire a patrimoniului bibliofiliei? de legitim omagiu adus trecutului? O preafrumoasă performanță cărturărească? Desigur. Dar mai ales altceva: *prilej de bucurie*.

Grăiește textul: «*Iară deaca văzură steaoa, să bucurară cu bucurie mare foarte*» (Mt. 2, 10). Așa și redactorii * și cititorii ediției actuale (ajungând primii, la capătul strădaniei lor; primind, ceilalți, rodul acelor strădanii): dimpreună, dând mulțumită lui Dumnezeu, se bucură cu bucurie mare foarte.

* Se cade a nu uita pe muncitorii tipografi: au dus la bun sfârșit o sarcină deloc lesnicioasă.

Textul de față a fost reluat din *DEISIS*, nr. 3-4/1996, *Revistă de Spiritualitate și Cultură Ortodoxă editată de Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania și Europa Centrală*. Pe această cale aducem sincere mulțumiri distinsului domn Radu Preda, redactor al revistei *DEISIS*, pentru caldă generozitate cu care a acceptat să preluăm prețiosul text al regretatului monah de la Rohla.

Redacția

Maica Domnului în colindele românești

Cu fiecare zi ce trece din Sfântul Post al Crăciunului ne apropiem cu pași repezi de praznicul mântuirii noastre, de Câmpia Betleemului, unde „*Cerul și pământul în cântări răsună / Îngeri și oameni cântă împreună*“, pentru marea taină a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos din Sfânta Fecioară Maria.

Spre această noapte fericită și strălucitoare din viața fiecărui creștin se îndreaptă pașii ușori și vioi ai copiilor din ale căror suflete curate izvorăsc în splendide acorduri îngerești nemuritoarele colinde ale neamului nostru românesc.

Colindele sunt de o importanță deosebită pentru sfânta noastră Biserică Ortodoxă, atât prin vechimea lor, cât mai ales prin bogăția ideilor dogmatice cuprinse în ele. Colindele fac parte integrantă din spiritualitatea noastră ortodoxă și nu sunt altceva decât prelungiri ale cântărilor de la strună, fiind adevărate mărturisiri de credință, simple și spontane, înveșnicite prin puterea ritului de-a lungul generațiilor.

De aceea vom încerca să surprindem în aceste tezaure ale spiritualității creștine credința curată a credincioșilor noștri în legătură cu Maica Domnului.

Pornind de la cea mai simplă rugăciune, dar atât de expresivă: „*Maica Domnului, ajută-mi!*“, pe care o rostește credinciosul ortodox în toate împrejurările vieții și până la minunatele axioane care preamăresc pe Sfânta Fecioară, observăm că toată viața și simțirea creștină sunt pline de dragostea și venerația ortodocșilor față de Maica Domnului. De aceea nu este de mirare pentru noi că vom găsi în colindele noastre toate notele esențiale ale mariologiei ortodoxe.

În locul unei teologii savante vom găsi în colinde intuiția clară și sigură a adevărilor fundamentale ale creștinismului. În locul speculațiilor primejdioase găsim trăirea creștină primară, simplă și autentică. În locul misticismelor întunecoase găsim realismul luminos al Ortodoxiei noastre românești și bucuria de viață a iubiților noștri credincioși.

Maica Domnului se deosebește de toate femeile de pe fața pământului prin cele două atribute care-i aparțin exclusiv: *Născătoare de Dumnezeu* și *Pururea Fecioară*.

În colinde, și mai ales în cântecele de stea, aceste atribute se găsesc atât de expresiv enunțate prin glasul credincioșilor care o numesc pe Maica Domnului „*Curată*“, „*Preanevinovată*“, „*Fecioara Maria*“, ca de exemplu:

„Că astăzi Curata,
Prea Nevinovata,
Fecioara Maria,
Naște pe Mesia“.

Exemplele pot continua, însă se poate constata faptul că

Colindele ne înfățișează pe Maica Domnului rugându-se pentru noi:

„Sus în vârful muntelui,
La Domnul Hristos,
Șade Maica Domnului,
Șade, șade și se roagă,
Pentru toată lumea-nțelegă“

sau cum slujește în ceruri:

„Toaca-n cer cum o bătea
Slujba-n rai cum o făcea
Dumnezeu cum cuvânta
Maica Sfântă se ruga“.

Din toate acestea și din întreaga învățătură creștină vedem că Maica Domnului se roagă permanent pentru noi, suspină și plânge pentru păcatele noastre și mijlocește pe lângă Domnul Hristos pentru iertarea acestora.

Pentru însemnătatea deosebită pe care Maica Domnului a avut-o și o are în viața noastră, creștinii ortodocși îi acordă cultul de supravenerare.

Măririle ei sunt mult mai presus de orice cuvânt și taina ei este mult mai negrăită și mai nepătrunsă.

Pe bună dreptate răsună glasul colindătorilor:

„Mărire Ție, Maică Sfântă,
De la robii care-ți cântă,
De la-mpăratul Hristos
Născut lumii spre folos“.

Creștinii ortodocși o cinstesc în chip deosebit pe Maica Domnului nu numai în colinde, ci și la toate sărbătorile ei de peste an, aducând slavă celei ce a născut pentru mântuirea noastră pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Convinși încă o dată de valoarea dogmatică a folclorului nostru religios, exprimată în sfintele colinde de Crăciun, să le ascultăm și să le cântăm cu mult drag în drumul spre Betleemul mântuirii noastre, lăsând moștenire generațiilor de după noi aceste neprețuite tezaure ale spiritualității românești.

Pr. Zaharia Pereș

Pr. Sorin David Oțelariu

Meditații pedagogice

Experimentele educaționale sunt dăunătoare spiritului pedagogic atâta vreme cât se întemeiază pe toleranță și lipsă de reper moral. Conceptul de *toleranță* poate fi aplicabil doar în situații care nu pun în pericol disoluția temeiului moral al existenței umane. Altfel, diluarea principiilor morale ferme creează precedentul grav al anarhiei morale și al subiectivismului gratuit. Principiul bunului plac, camuflat și cosmetizat de larghețea lipsită de contur a *democrației* — de altfel, termenul a suferit devalorizări profunde față de înțelesul originar —, este legitimat în numele toleranței absolute. Că dincolo de acest principiu al toleranței, amplu și cu fervoare aplicat tuturor dimensiunilor umane, se caută naturalizarea deviațiilor și anormalității, însăși realitatea ne-o dovedește. Criza morală — și trebuie să înțelegem prin *criză* sensul etimologic al cuvântului, acela de „judecată” — afectează în modul cel mai profund percepția religioasă asupra lumii. Finalitatea acestui demers urmărește, în realitate, retragerea umanului în dimensiunea orizontală a animalității și a neputinței de percepție transcendentă a lumii, fapt care transformă „poporul democratic” într-o masă amorfă, ușor de manevrat social și, mai ales, moral.

Educația care face din principiul toleranței și al bunului plac criterii absolute, atunci când se adresează sferei religiosului distruge fundamental însăși temeiul mesajului pedagogic. Dacă religiozitatea este o componentă inevitabilă și indestructibilă a spiritului uman, așa cum, de altfel, au dovedit-o cercetătorii istoriei religioase a omenirii, efortul de a nega fermitatea principiilor moral-religioase prin promovarea libertinismului moral și religios are ca finalitate voită perversitatea percepției moral-religioase asupra lumii. În cazul în care ținta acestui demers este *creștinismul* ancorat ferm în tradiție și intolerant în ceea ce privește măsura morală a existenței umane, pe care n-o poate accepta altfel decât maximalizată, rezultă, în mod evident, că principiul toleranței morale, validată prin opțiunea hedonică gratuită, este atât de dăunător încât anulează însăși credința creștină. Și aceasta este finalitatea *Legii învățământului* în forma în care este în vigoare astăzi.

Referitor la RELIGIE ca *materie*, *Legea învățământului* votată în 1995 conține formulări evazive care facilitează nenumărate interpretări gratuite. Celor care doresc să o cunoască în forma ultimă, revizuită, le recomand site-ul Ministerului Educației Naționale: www.edu.ro. În felul în care este formulat, *articolul 9* din lege — cel care se referă la **prezența religiei în școala românească** — lasă loc confuziei. În numele toleranței, de cele mai multe ori dăunătoare creștinismului ortodox, legea deschide calea libertinajului și a prozelitismului moral-religios. Am putea afirma, cuprinși de un sentiment inexplicabil de vinovăție: e bine că s-a obținut și atât. O afirmație de acest fel este, însă, nespus de gravă.

Legea afirmă: **Art. 9 — (1) Planurile învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară. În învățământul primar religia este disciplină obligatorie, în învățământul gimnazial este opțională, iar în învățământul liceal și profesional este facultativă. Elevul, cu acordul părintelui sau al tutorului legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea (s.n.).**

Conform precizărilor legislative, nu este acceptat un criteriu clar și bine definit al opțiunii de studiu al RELIGIEI. În mod evident, totul este lăsat la dispoziția unor porniri hedoniste, gratuite și, mai frapant, lipsite de responsabilitate confesională. Însăși faptul că asistăm la părăsirea treptată a importanței care se acordă „disciplinei școlare” RELIGIE, odată ce urcăm treptele pregătirii educative (vezi: *obligatoriu, opțional, facultativ*) oficial acceptate în școala românească, ne rezervă o ultimă concluzie: în numele toleranței se sacrifică responsabilizarea religioasă și se relativizează sentimentul apartenenței bine definite la un cadru confesional. Este inutil să observăm că BOTEZUL, ca opțiune evidentă, primă și indiscutabilă, nu are decât șansa bunăvoinței subiective ce depinde, în mod particular, de conducerea școlii. Ciudat mod de a promova principiile morale!

Legea, în prezenta formulare, desființează valoarea absolută a actului liber și necondiționat prin care se afirmă practic identitatea religioasă: BOTEZUL. Inexplicabil, șansa de a alege gratuit și fără nici un criteriu un anumit mod de expresie religioasă și confesională, fără a rămâne fidel declarației de apartenență religioasă exprimată prin BOTEZ, vine să anuleze și să relativizeze orice identitate religioasă. Migrația de natură prozelită, în numele libertății de opțiune, are legitimitatea actului legislativ.

Ce rezultă dintr-o astfel de viziune? În primul rând, se anulează însăși scopul pentru care s-a dorit reintroducerea educației religioase în pedagogia instituționalizată. Școala românească se face vinovată de ipocrizie, în fond tratând extrem de superficial și valorizând doar declamativ rolul fundamental al formării morale, cu substrat religios, a ființei umane. Rămâne doar un act de bunăvoință suverană, condiționând și limitând permanent discursul natural religios, generând confuzie confesională și îndemnând elevul să valorifice un act de libertate a cărui certificare o dă ignoranța. E cel puțin lipsit de logică să se ofere libertatea de opțiune lipsită de orice criteriu valoric atunci când orizontul cunoștințelor religioase este dominat de ignoranță. O opțiune reală se poate realiza numai în cunoștință de cauză și numai atunci când se realizează o oarecare familiarizare cu subiectul opțiunii. În mod real, nu poate exista opțiune religioasă legitimă într-un astfel de cadru legislativ.

În al doilea rând, se stimulează conflictul confesional de natură prozelită prin exacerbarea unei competiții interconfesionale improprie cadrului moral-religios. Profesorul de religie, căruia i se refuză — sub amenințarea abandonului — instrumentele pedagogiei clasice (*note* reale, care să certifice valoarea, *absențe* etc), devine o marionetă tristă, exponent fals al unor principii morale pe care nu le poate susține practic. Se cer de la el abilități extreme în formularea unor numere de iluzionism spiritual cât mai atractive, agilitate situațională și prezență de spirit tributare pedagogiei interactive de sorginte neo-protestantă, clasicizată în spațiul anglofon, dar cu atât mai superficializantă și distructivă din punctul de vedere al spiritualității creștin-ortodoxe. Aș trimite la cartea lui **Bruno Wurtz**, „*New Age*” (Editura de Vest, Timișoara, 1994), în care, la pagina 221 ș.u., se expun în paralel principiile pedagogiei clasice și ale celei moderne. Autoritatea surselor și a textului ar trebui să ne facă să cugetăm mai profund asupra originilor și finalității unui anume sistem pedagogic, promovat la nivel mondial dar impropriu, în mod evident, spiritualității creștin-ortodoxe. Orice sistem pedagogic este tributary unei viziuni spirituale asupra lumii. Inocența cu care ne asumăm proiecte spirituale străine creștinismului-ortodox ne face vulnerabili și zdruncină din temelii autoritatea mesajului evanghelic pe care l-am moștenit și pe care suntem datori să-l transmitem nealterat.

În al treilea rând, efortul de a ridica disciplina RELIGIE la nivelul celorlalte discipline prin *elaborarea programelor* detaliate pe cicluri se dovedește inutil. În condițiile legii, *programa* se anulează de la sine, devenind imposibil de urmărit cu precădere în ciclul liceal. Sub acoperirea fermă a termenului legislativ „facultativ”, *programa* devine expresia ironică a unui ideal. Nu poți impune o programă într-un cadru facultativ. De altfel, schimbările arbitrare pe care le-a suferit aria curriculară a disciplinei RELIGIE, în perioade relativ scurte de timp, sunt nu numai derutante pentru profesorul de religie dar introduc un profund sentiment de confuzie care încurajează atitudinea diletantă în abordarea obiectului de studiu. Se încearcă promovarea experimentului gratuit în detrimentul unei dezvoltări verticale, articulate și fluente a simțului metafizic. *Programa* este atât de fragmentată și sincopată încât nu lasă șansa unei abordări armonioase a percepției transcendente care să ofere instrumentul hermeneutic potrivit exegezei biblice, în cuprinsul deplin al mesajului patristic. Rezultă, de aici, neputința de a însuși pedagogic duhul evanghelic în dimensiunile în care ne-a fost insuflat de Tradiție.

Avem parte de unica metodă pedagogică profund dedicată efortului de restaurare a identității ontologice: *spiritualitatea patristică*. Orice pervertire, superficializare sau, mai grav, părăsire a acestui spațiu axiologic are ca urmare imediată ruperea definitivă de aspectul sobornicesc al comunității ecleziale. Nu ne mai rămâne decât să ne amăgim cu paradigma moartă a unui demers pedagogic inutil.

SFÂNTUL APOSTOL ANDREI, întâiul chemat la apostolie și primul propovăduitor la români

Unul dintre cei 12 apostoli — pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a ales, chemat, consacrat și trimis să vestească Evanghelia Sa și să încreștineze umanitatea — a fost și Sf. Ap. Andrei, pe care Biserica Ortodoxă îl prăznuiește la 30 noiembrie, data morții sale martirice care a avut loc în Patras (Grecia), prin răstignire pe o cruce în formă de X. El este primul apostol chemat de Mântuitorul, chemare consemnată în Sf. Evanghelii (Mt. 4, 18–20, Mc. 1, 16–18 și In. 1, 40).

Sf. Andrei a fost ucenic a Sf. Ioan Botezătorul, marcat de afirmația acestuia privitoare la Mântuitorul: „*Iată Mielul lui Dumnezeu*” (In. 1, 36).

În capitolul IV, versetele 18–20 din Evanghelia Sa, Sf. Ap. și Ev. Matei ne relatează despre alegerea și *chemarea* Sf. Ap. Andrei și a fratelui său Simon (care se tâlcuieste Petru) *la apostolie*, pe când Mântuitorul umbla pe lângă Marea Galileii, unde aceștia se îndeletniceau cu pescuitul, zicându-le: „*Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni. Iar ei, îndată lăsând mrejele au mers după El*” (Matei 4, 19–20). De atunci Sf. Ap. Andrei, „*cel întâi chemat*”, L-a însoțit permanent pe Iisus.

După Cincizecime, potrivit poruncii Mântuitorului: „*Mergând, învățați, toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh*” (Mt. 28, 18), Sf. Apostoli au pornit la propovăduire, fiecare din ei revenindu-i un teritoriu geografic distinct. După tragerea la sorți, Sfântului Ap. Andrei i-a fost rânduit să propovăduiască Evanghelia lui Hristos și să încreștineze Niceea, Nicomidia, Bitinia... și Scytia Minor (Dobrogea de azi). Acest adevăr este consemnat atât de istoricii bisericești, cât și de descoperirile mai vechi și mai noi din ținuturile dobrogene.

Astfel, teologul alexandrin **Origen** († 254) consemnează că Sfântului Toma i-a fost rânduită pentru propovăduire Parthia, iar Sf. Andrei Scytia. Istoricul bisericesc **Eusebiu de Cezarea** († 340) amintește și el de misiunea Sf. Ap. Andrei în Scytia, iar istoricul **Hipolit Romanul** menționează că „*Andrei a vestit cuvântul Evangheliei sciților și tracilor*”, adică locuitorilor din ținuturilor noastre.

Alături de aceste mărturii istorice scrise privind încreștinarea strămoșilor noștri de către Sf. Ap. Andrei, consemnăm și descoperirile mai vechi de pe cuprinsul Dobrogei, cum ar fi cea a peșterii de la Dervent, unde odinioară locuia sfântul în timpul misiunii sale apostolice.

În încheiere, dorim să subliniem bucuria duhovnicească pe care Bunul Dumnezeu, prin mijlocirea Sf. Ap. Andrei, a revărsat-o peste neamul românesc în anul 1997, când prin generoasă înțelegere a Bisericii Ortodoxe surori a Greciei, capul celui „*întâi chemat*” a fost adus pentru scurtă vreme în țara noastră spre a ne închina și noi sfintelor sale moaște.

Prot. Liviu Mihai Drăgan

Imitatio pueri

„Adevărat zic vouă: De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor” (Matei 18, 3)

De ce oare, în prag de nou mileniu și în anticamera unui nou Crăciun, ne vom fi aducând aminte tocmai de aceste cuvinte ale Mântuitorului, de multe ori rostite, de puține ori înțelese, ba adesea și răstălmăcite, dar care picură în suflete regretul „zăpezilor de altădată” (François Villon)? Poate că o analiză filologică a textului original ar revela unele dedesubturi, poate că s-ar alcătui atunci multe și complicate referințe, dar tocmai pentru că e vorba de prunci e mai bine să rămânem la simplitate. Ce e mai deschis înțelegerii — cel puțin aparent — decât colindele? Și totuși ce atingere profundă pentru cei care știu să le asculte... Aceasta oare nu tocmai pentru că ele ne vestesc șansa unei reîntoarceri, a unei noi creații?

N-am putea sublinia îndeajuns, într-adevăr, legătura care există între sărbătoarea Crăciunului, intim înrudită și cu trecerea în Anul Nou și aspirația către înnoire permanentă pe care o găsim în toate miturile creațiilor lumii. Ceea ce nu e întâmplător, atâta vreme cât există în om, ca o nevoie profundă și eternă, dorința de a descărca povara existenței, cum altfel decât începând măcar simbolic totul de la început. Și fiecare dimineată este, pentru cel „inițiat”, o nouă naștere, la fel și fiecare primăvară. Dar aceasta doar pentru cei care știu și pot „a se întoarce” (identificăm aici urmele unei viziuni ciclice asupra timpului, deși s-a spus despre creștinism că ar urma în exclusivitate o linearitate istorică). Deoarece doar o privire de copil poate vedea creația de fiecare clipă a lumii (după cum spune Pascal), deschizând astfel poarta împărăției cerurilor, cea de dinăuntru nostru.

Să trecem însă la o perspectivă puțin generalizată a stării de fapt și, dacă am privit înăuntru rosturilor uitate ale ideii de reînnoire, să colindăm cu gândul și realitatea deloc ideală a concretului care ne înconjoară.

La cumpăna vremurilor, privind în urmă dar și de jur împrejur, sufletul se poate mai degrabă îngrozi decât delecta. Mireasma fascinantă a trecutului nu ne aduce doar emoția bucuriei celor care au creat și au lăsat perenității opere impresionante, ci ea se transformă prea adesea în miasmele urii și în violența conflictelor de tot soiul, a căror sângerare continuă încă. Cu ochi de copil ne-am întreba „de ce?” și „până când?”. Dacă mesajul iubirii divine a fost transmis și dacă îngerii au cântat „slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie” (Luca 2, 14), cum de mai este posibilă ne-iubirea? Nu cumva mulți dintre noi L-am silit pe Prunc să Se nască afară din cetatea inimii, plină deja de alți oaspeți zgomoși? De aceea înăuntru nostru îngerii nu cântă, ci plâng... Pentru că în fiecare an și în fiecare clipă Dumnezeu Se naște tot dincolo de noi. Iar ceea ce e valabil pentru indivizii luați separat, e valabil și pentru ansamblu. Nu doar că Dumnezeu nu Se naște întru noi, dar, drept

consecință, El nu Se naște nici între noi. Ceea ce este înăuntru nostru — sau, vai, ceea ce nu este în cazul de față — este și în afară. Izgonindu-L din noi, nelăsându-l sălaş, prea ocupați de bencheturile noastre păgâne, El nu-și găsește locul nici în cetatea comună, decât, eventual, în discursul public inutil și ineficace al vreunui vânător de voturi.

Astfel, gălăgia confuză și înșelătoare a cetății — fie că e cea lăuntrică, fie că e cea publică — nu încetează. Peste pacea nașterii de sus se suprapune apăsarea josnicilor, transformând-o pe cea dintâi într-un ideal prăfuit, bun de pus în cărți. Și dacă nu e pace înăuntru, cum ar fi ea posibilă în afară? Că doar „din lăuntru, din inima oamenilor, ies cugetele rele” (Marcu 7, 21).

Într-o societate în care concurența ia, cel mai adesea, aspectul legii junglei, în care „homo homini lupus” și în care „bellum omnium contra omnes” (Hobbes) a devenit principiu director, chiar și numai a vorbi despre pacea lăuntrică și despre reflexia ei în afară pare revolut, dacă nu de-a dreptul medieval. Cât despre „întoarcerea” despre care pomeneam la început și despre „imitatio pueri” ca formă specială, concretă, a lui „imitatio Christi” nici nu mai poate fi vorba. Parcă cine mai crede azi în Moș Crăciun...

Nu încercăm să înșirăm aici paradoxuri cu scopul unic de a șoca. Oricum, de ceva vreme, nimeni nu mai e șocat de nimic în spațiul acesta devenit al tuturor posibilităților. E doar modesta tentativă de a strecura o aluzie la un alt fel de a fi care, pe lângă parcă nesfârșitul evantai al posibilităților răului, devine el însuși doar o licărire de lumină. Atâta vreme însă cât ni se pare normal ca animozitățile să existe — și nu neapărat doar cele care degenerază în conflicte de proporții, pentru că relele mari se nasc din cele mici — atâta vreme cât nu ne deranjează ca imprecățiile să țină loc de binețe iar mahnirea loc de bucurie, nu se poate măcar pune problema de a schimba ceva. Celui care se crede sănătos, chiar muribund fiind, nu i se poate administra nici un remediu.

E atunci timpul să ne întrebăm — privindu-ne critic istoria, această înșiruire de cruzimi în care frumosul și binele visat de greci e pe post de „rara avis” — dacă n-ar trebui modificat ceva la baza ființelor noastre pentru ca lucrurile să decurgă altfel măcar în mileniul care va să vină. Sau vom cârpi iarăși, ca de-atâtea ori, haina cea veche și putredă, cu nisaiva petice strălucitoare, care să fure ochii, așa cum Hristos ne învață să nu facem? (Marcu 2, 21-22)

Făgașurile vechi sunt greu de schimbat. Pare mai simplu a continua în „dulcele stil clasic”, adăugând greșeli peste greșeli și grăbind evoluția spre răpă a unei planete confruntate acum cu niște provocări globale pe care numai ignoranța noastră le poate judeca drept superficiale. Și atunci vom păți precum în povestea regizorului Kassovitz, din filmul „Asasinul”, unde ni se spune despre nebunul care, aruncându-se de pe turn, se liniștește în dreptul fiecărui etaj cu cuvintele: „e bine, încă n-am ajuns jos, mai am timp să mă opresc”. Până la ultimul...

Clement Sava,
student anul I, T.O.I.

Colindele — origini și semnificații

Sărbătoarea Nașterii Domnului e una din cele mai vechi și importante sărbători creștine, alături de Învierea Domnului. Ea ne oferă posibilitatea să renaștem spiritual odată cu Nașterea Mântuitorului din pântecul Sfintei Fecioare Maria. Despre praznicul Nașterii Domnului Sf. Ioan Gură de Aur afirmă: „această sărbătoare trebuie să se serbeze ca Sărbătoare a tuturor sărbătorilor și să se țină în mare cinste și nimeni nu va greși dacă o va ține de competență a tuturor sărbătorilor”.

Încă din perioada apostolică și până în secolul al IV-lea d. Hr. evenimentul Întrupării a fost sărbătorit odată cu Boboteaza (6 ianuarie) cu toate că în sec. al II-lea d.Hr. episcopul Telesfor afirma că Mântuitorul S-a născut pe data de 25 decembrie. Acest moment plin de solemnitate specific creștin poartă denumirea în popor de „Crăciun”. Originea denumirii este foarte controversată. După părerea celor mai mulți cercetători în frunte cu Vasile Pârvan cuvântul provine de la latinescul „calatio”. La romani, prin *calatio* se înțelegea convocarea poporului de către preoții bătrâni în cea dintâi zi a lunii, pentru anunțarea sărbătorilor din luna respectivă. Cea mai însemnată *calatio* era la începutul anului. Astfel, sărbătoarea romană fiind apropiată ca dată de sărbătoarea creștină a Nașterii Domnului, creștinii i-au atribuit acestei sărbători numele de *calatio*. Alți cercetători, precum Ovid Densusianu și Alexandru Rosetti, afirmă despre cuvântul *Crăciun* că derivă de la latinescul *creatio*. Părerea lor este mai puțin plauzibilă, având concepții arianiste, lăsând să se creadă teoria lui Arie, care afirma că Iisus este o creație a Tatălui. Denumirea de *Crăciun*, sau mai bine zis de *Moș Crăciun* sau Sf. Crăciun, se regăsește în concepția populară, îndeosebi în colinde, Moș Crăciun fiind una și aceeași persoană cu Iisus Hristos. El este un personaj creat pe pământ românesc. În colinde El stă la masă cu Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu Sf. Ioan Botezătorul și cu alte personaje biblice; El șade în cer, de unde vine încărcat cu daruri pentru copii.

Actul genezei colindelor de Crăciun se desprinde din procesul de asimilare al tradiției creștine despre Nașterea Domnului. Sursa de inspirație a acestor colinde o constituie cele mai expresive profeții mesianice despre Întruparea Domnului rostite de proorocii Vechiului Testament. Astfel vedem că aceste colinde cântate sau rostite au un temei scripturistic. Din conținutul lor reiese o încărcătură de adevăr istoric, prezentând lucruri esențiale despre uciderea pruncilor, venirea din Nazaret a Sfintei Fecioare Maria la Bethleem. Totodată colindele conțin esența învățaturii creștine despre Mântuitorul și evenimentele importante din timpul activității Sale mesianice. Datorită faptului că veacuri de-a rândul neștiința de carte predomina în rândul oamenilor simpli,

hrana cea duhovnicească nu a putut fi culeasă prin citirea Sf. Scripturi, ci și-au însușit-o din cultul Bisericii. Adevărata Biblie nescrisă erau colindele rostite de glasurile îngerești ale copiilor.

Din conținutul lor putem deduce că aceste creații artistice sunt expresii tipice ale simțirii religioase românești. Datina strămoșească a colindelor își întinde rădăcinile în istorie până dincolo de începuturile creștinismului, după părerea unor cercetători fiind un obicei specific lumii romane, ce avea loc în fiecare an cu prilejul calendelor lui Ianuarie, „Festum calendarum”, sărbătoare închinată zeului latin Ianus Ceminus.

Alți cercetători susțin că denumirea de *colindă* provine de la bățul de lemn de alun, decorat cu spirale, înnegrite prin afumare, cu care copiii scormonesc focul din vatră înainte de colindat. După părerea altor cercetători, creștinii n-au putut înlătura calendele din ianuarie pentru că romanii aniversau cu cântări, urări și petreceri aceste sărbători și, astfel, acestor evenimente li s-au dat un caracter creștin.

Primele forme ale colindatului sunt preistorice. Romanii au preluat aceste ritualuri de la alte popoare păgâne. Acest ritual al colindatului era un ceremonial sacru în care substituitele zeiței Mamă, neolitice, și ale zeului Tată, indo-european, în ipostazele lor fitomorfe, zoomorfe sau antropomorfe, mureau și renășteau printr-un rit funerar. Această manifestare era scenariul morții și nașterii divinității adorate. Datina colindatului s-a transmis de la romani la creștini, dar colindele creștine sunt de o creație nouă, specifică spiritualității creștine și nicidecum celei păgâne, precreștine.

Colindele noastre strămoșești, capodopere a tradiției cultice și liturgice a Bisericii Ortodoxe, trebuiesc valorificate și transmise generațiilor viitoare pentru ca frumusețea și încărcătura lor teologică să înnobileze cât mai multe suflete spre slava lui Dumnezeu, a Bisericii Sale și a întregului neam românesc.

Dragoș Capotă,
student, anul I — T.O.I.

NOTE

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, *Homilia in beatus Philonium*.

² Cf. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I, București 1997, p. 74.

³ Pr. Dumitru Moca, *Tradiția colindelor religioase de Nașterea Domnului și cultul creștin*, în rev. M.B., nr. 10-12/1999, p. 74.

⁴ Ion Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an — Dicționar*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997, p. 48.

⁵ Pr. Dumitru Moca, *Op. cit.*, p. 75.

⁶ Ion Ghinoiu, *Op. cit.*, p. 49.

„Ajunul” unei copilării

„Lăsați copiii să vină la Mine...” (Marcu 10, 14)

În seara de Ajun a Nașterii Domnului creștinii lasă copiii să-l cânte lui Hristos. E seara în care porțile caselor nu se încuie, luminile nu se sting iar gospodarii stau treji în așteptarea colindătorilor. Suflute nevino-vate de copii vor vesti, ca și-n alți ani, nașterea Pruncului Iisus. Acum 2000 de ani, în Betleem au

cântat cete îngerești; de 2000 de ani, pe acest pământ, cete de copii colindă pe-nserat vestea cea minunată: „lumina lumii S-a născut”.

În Bucovina istorică, undeva pe Valea Moldovei, către izvoare, într-un sat de munte, cu moldoveni molcomi și pașnici, urmași desigur ai răzeșilor din vremurile de demult, gospodarii și gospodinele se pregătesc, respectând tradițiile unor legi nescrise, să primească colindătorii. E taină mare, e bucuria sufletelor lor ca o dată pe an să audă glasuri de copii strigându-le în pragul ușii: „*Primiți cu colinda?*”; iar ei să răspundă: „*Primim! Primim!*”.

Dar, întâi de toate, dis-de-dimineată, se cuvine a primi preotul satului, ce umblă din casă în casă cu icoana Nașterii Domnului spre cinstire și sărutare creștinească. El binecuvintează și stropește cu aghiazmă bucatele de dulce puse pe masă în acest scop. Legea zice că n-ai voie să te atingi de ele decât spre seară căci Hristos S-a născut seara și până atunci se cade să ajunezi. Va exista desigur și excepția regulii, de care cei mici nu vor ezita să profite ori de câte ori atenția părinților va slăbi.

În restul zilei se vor încheia ultimele lucrări prin preajma casei. Gospodarii aduc apă, taie lemne ca să ajungă pentru zilele de sărbătoare ce vor urma; dacă a nins ei mătură

zăpada, întocmind o cărare din drum la porțiță și până în ușa casei și, bineînțeles, nu uită să lege câinii slobozi ca nu cumva, Doamne ferește!, să sperie pe colindători. Mamele vor pregăti colăcei cu nucă și miere, numiți îngerași, vor umple coșulețele cu mere și nuci. E musai să se umble și la baieralele pungii și să se pre-

gătească banii, mai mulți sau mai puțini, după punga și inima fiecăruia, iar toate acestea vor răsplăti pe micii colindători căci, nu-i așa? se cuvine dat „cezarului ce-i al cezarului...”.

Tot mămicile, în seara de Ajun, își îmbăiază pruncii înainte de venirea colindătorilor deoarece, spun ele, și Fecioara Maria și-a îmbăiat și înfășat „Pruncul” cam pe la astă vreme.

Nimeni nu pleacă cu colinda decât după asfințit, odată cu apariția primelor stele, în amintirea stelei ce a condus pe magii din Răsărit. Dacă în seara de Ajun cerul e senin și înstelat, se consideră acest fapt ca un semn bun pentru anul ce va urma.

Timp de câteva ore, în micul sat de munte, se aud colinde ce-L preamăresc pe Hristos, ce-i cântă Fecioarei sau povestesc despre magii...

Târziu, spre miezul nopții, pornește să colinde și corul bisericesc. Nu poți încheia creștinește o seară de Ajun a Nașterii Domnului dacă nu rămâi treaz sau, dacă ai adormit între timp, nu te trezești și nu primești pe acești din urmă colindători.

Lazăr Dorin,
student,
anul II — T.O.I.

Corul „Timotei Popovici” al Seminarului Teologic Liceal „Ioan Popasu”

CRONOLOGIE (septembrie–decembrie)

15 sept. — Răspunsuri la Sfânta Liturghie de Sfântul Ierarh *Iosif cel Nou de la Partoș* (hramul bisericii Seminarului).

23–24 sept. — Invitați la „Zilele culturii orașului Râmnicu-Vâlcea” și vizitarea mănăstirilor Sf. Ana-Orșova, Hurezu, Bistrița, Cozia.

În cadrul săptămânii „Toamna culturală caransebeșană”, corul a concertat în sinagoga orașului.

2 oct. — Cu ocazia deschiderii anului universitar 2000–2001, corul a dat răspunsurile la Sfânta Liturghie.

20–21 oct. — Simpozionul internațional „Idei, credințe, simboluri” (ediția a II-a) și concert extraordinar cu participarea sopranei Catharina Lal-Coresi, a basului Theodore Coresi de la Opera din Viena, a sopranei Codruța Mihaela Niculescu de la Opera de Stat din Timișoara, a pianistului Dragoș Călin de la Academia de muzică din București și a corului Seminarului dirijat de prof. drd. Dumitru Jompan.

25 nov. — Dezvelirea plăcii comemorative și Festivalul Coral „*Antoniou Sequens*” (ediția I) cu participarea corurilor din Deva, Drobeta Turnu-Severin, Oravița și Caransebeș, cu un juriu care i-au avut ca președinți de onoare pe P.S. Dr. Laurențiu, Episcopul Caransebeșului și prof. univ. Damian Vulpe.

30 nov. — Concert extraordinar „*Cetiniță, cetioară*”, Sala Lira Reșița, cu prilejul unei conferințe a P.S. Dr. Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului.

15 dec. — Participarea la Festivalul Coral „*Iosif Velceanu*” — Reșița, biserica nouă din Govândari.

17 dec. — Răspunsuri la Sf. Liturghie și concert de colinde în catedrala „*Sf. Gheorghe*” din Caransebeș.

18 dec. — Concert de colinde la Cercul Militar al orașului Caransebeș.

Corala „Antoniou Sequens” a Facultății de Teologie Ortodoxă-Istorie de pe lângă Casa de Cultură „George Suru” din Caransebeș

25 nov. — Participare la ediția I a Festivalului Coral „*Antoniou Sequens*”.

6 dec. — Răspunsuri la Sfânta Liturghie din parohia Zervești, protopopiatul Caransebeș.

15 dec. — Participare la Festivalul Coral „*Iosif Velceanu*” Reșița.

16 dec. — Intervenție muzicală la zilele „*Sorin Titel*” — Margina, jud. Timiș.

17 dec. — Recital de colinde în Catedrala „*Sf. Gheorghe*” din Caransebeș.

18 dec. — Concert de colinde la Cercul Militar al orașului.

În perioada de 1–7 decembrie 2000, grupul psaltic **ANGHELOS** al Seminarului Teologic „*Ioan Popasu*” din Caransebeș, condus de protopsaltul Laurențiu Iacob, a vizitat nordul Moldovei, răspunzând la invitația mai multor mănăstiri: Sihăstria Voronei, Sihăstria Neamț, Secu, Sihla, Neamț, iar în data de 6 decembrie, la mănăstirea Sfântul Nicolae Domnesc-Popăuți din Botoșani au săvârșit slujba de Priveghere și Sfânta Liturghie.

Pe această cale, grupul **ANGHELOS** mulțumește tuturor pentru primirea călduroasă pe care au avut-o, ducând astfel mesajul Seminarului nostru în aceste părți ale Moldovei.

Colectivul de redacție:

Pr. prof. *Ionel Popescu*
Prof. *Dumitru Jompan*
Stud. *Mihaela Mitran*
Elev *Cristian Cerbu*

Dragă cititorule:

Inaugurăm aici și acum o colecție de texte care să te ajute să-L dobândești, în matca rugăciunii, pe Iisus Hristos, Mântuitorul nostru. În acest sens, ne-am apropiat de Sfântul Serafim de Sarov să ne împărtășim de convorbirea lui cu Motovilov.

„În ce fel, îl întreabă Motovilov pe Sfântul Serafim, în ce fel pot recunoaște dacă mă aflu în harul Duhului Sfânt?

— E foarte simplu, iubitorule de Dumnezeu, răspune el, pentru că Dumnezeu spune: „Toate sunt ușoare pentru cel ce a dobândit înțelepciunea”. Nefericirea noastră e că noi nu o căutăm deloc, această înțelepciune dumnezeiască, pe ea, care e lipsită de trufie, fiindcă nu e din lumea aceasta. Această înțelepciune, plină de iubirea de Dumnezeu și de aproapele, naște din nou pe fiecare om spre mântuire.

Despre ea a vorbit Domnul spunând: „Dumnezeu vrea ca toți să se mântuiască și la cunoștința Adevărului să vie”.

Vorbind despre lipsa ei, Domnul a spus apostolilor săi: „Cât de lipsiți sunteți de înțelepciune! Au nu ați citit Scripturile pentru ca să înțelegeți pilda aceasta?”.

Despre această înțelepciune a duhului s-a spus iarăși în Evanghelii, vorbindu-se de apostoli: „Dumnezeu le-a deschis înțelegerea”, iar apostolii știau întotdeauna dacă Duhul lui Dumnezeu era sau nu cu ei. Pătrunși de El, recunoscându-i prezența în ei înșiși, spuneau cu tărie despre cauza lor că e sfântă și bine plăcută lui Dumnezeu.

Ceea ce lămurește pentru ce, în Epistolele lor, scriau: „Plăcut-a Duhului Sfânt și nouă...”; numai pe acest temei își vesteau Epistolele ca pe un adevăr neclintit, folositor pentru toți credincioșii — pentru că recunoșteau în ei înșiși, într-un chip tangibil, prezența Sfântului Duh. Iată deci, iubitorule de Dumnezeu, cât de simplu este.

— Cu toate acestea, am răspuns, nu înțeleg încă cum pot avea siguranța că mă aflu în Duhul Sfânt! Cum pot recunoaște în mine adevărata Sa prezență?

Părintele Serafim îmi răspunde:

— Ți-am spus deja că lucrul e foarte simplu și ți-am înfățișat în chip amănunțit cum se pot afla oamenii în plinătatea Duhului Sfânt și cum trebuie recunoscută venirea Sa în noi. Ce mai dorești deci, dragul meu?

— Trebuie, am răspuns, să pot înțelege încă și mai bine!

Atunci, părintele Serafim mă cuprinse strâns de umeri și îmi spuse:

— Ne aflăm amândoi în plinătatea Duhului Sfânt! Pentru ce nu mă privești?

— Nu pot părinte, i-am spus, pentru că fulgere tâșnesc din ochii tăi. Fața ți s-a făcut mai luminoasă decât soarele și ochii îmi sunt zdrobiți de durere!

— Nu te teme, spuse sfântul Serafim. Ai devenit la fel de luminos ca și mine; acum te găsești și tu în plinătatea Duhului Sfânt. Altminteri nu ai putea să mă vezi așa.

Plecându-și capul spre mine, îmi spuse încet la ureche: „Mulțumește Domnului pentru că ne-a dăruit harul Său cel negrăit. Ai văzut că nici măcar nu am făcut semnul crucii; doar în inimă, cu mintea am rugat pe Domnul Dumnezeu și am zis: «Doamne, fă-l vrednic să vadă limpede, cu ochii săi trupești Pogorârea Sfântului Duh, așa cum l-ai făcut văzut robilor Tăi aleși, atunci când ai binevoit să te arăți în strălucirea slavei Tale!» Și iată, Dumnezeu a împlinit de îndată smerita rugăciune a smeritului Serafim. Cum am putea să nu-L mulțumim pentru acest dar negrăit, dat nouă amândurora?”

Ia seama, dragul meu, că nici

măcar marilor schimnici nu își face întotdeauna simțită Dumnezeu, astfel, slava Sa. Ca o mamă milostivă, Harul acesta al lui Dumnezeu a binevoit să mângâie inima ta suferindă, prin mijlocirea Maicii lui Dumnezeu înseși.

Pentru ce nu mă privești atunci drept în ochi? Îndrăznește să mă privești simplu și fără teamă! DUMNEZEU ESTE CU NOI!”

După aceste cuvinte, i-am privit chipul și o spaimă suprafirească, încă și mai mare, m-a cuprins. Închipuiți-vă fața unui om care vă vorbește din mijlocul soarelui de amiază. Îi vezi mișcarea buzelor, expresia schimbătoare a ochilor, îi auzi glasul, simți că cineva îți strânge umerii cu mâinile sale, însă nu-i observi nici mâinile, nici corpul, așa cum nu-l observi nici pe al tău; nu observi decât această strălucitoare lumină ce se răspândește la mai mulți stânjeni împrejur, aprinzând întinderea zăpezii ce acoperă câmpia, și zăpada care continuă să ne pudruiască, pe marele stareț și pe mine. Cine ar putea să-și închipuie starea mea de atunci?

— Ce simți acum? mă întrebă Sfântul Serafim.

— Mă simt nespuse de bine!

— Dar... Cum adică „bine”? În ce stă acest „bine”?

— Simt în sufletul meu o liniște, o pace, astfel că nu le pot spune în cuvinte...

— Aceasta este, zise părintele Serafim, aceasta este pacea însăși despre care Domnul a vorbit ucenicilor Săi când le spunea: „Pacea Mea o dau vouă. Nu precum dă lumea vă dau Eu. Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales din lume, de aceea lumea vă urăște. Dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea!”.

Oamenilor acestora, pe care lumea îi urăște, acestor aleși ai lui Dumnezeu le dă Domnul pacea pe care o simți acum — „pacea care — zice apostolul — covârșește toată mintea”.

— Dar ce mai simți, în afară de pace? întrebă Sfântul Serafim.

— ... o extraordinară dulceață...

— Despre această dulceață vorbesc Scripturile: „*Vor bea băutura casei Tale și-i vei adăpa pe ei din șuvoiul dulceții Tale*”. Dulceața aceasta se revarsă în inimile noastre și ne curge în vine cu o negrăită desfătare. S-ar spune că ea face să ni se topească inimile, umplându-le de o fericire pe care cuvintele nu o pot înfățișa. Ce mai simți altceva?

— Inima mea toată se revarsă într-o bucurie de nespus.

— Când Duhul Sfânt, continuă Sfântul Serafim, se pogoară asupra omului și îl acoperă cu plinătatea darurilor Sale, sufletul se umple de o negrăită bucurie, pentru că Duhul Sfânt naște din nou, spre bucurie, tot ceea ce a atins! Despre bucuria aceasta a vorbit Domnul în Evanghelie: „*Femeia când naște, întristare are, căci i-a sosit ceasul ei, iar după ce naște copilul, nu-și mai aduce aminte de durere, pentru bucuria că s-a născut un om în lume... în lume necaz veți avea, dar când voi veni la voi, inimile voastre se vor bucura și bucuria aceasta nu se va lua de la voi*”.

Cu toată mângâierea, bucuria pe care o simți acum în inimă e nimic dacă o asemuim cu cea despre care Domnul însuși a vorbit prin glasul apostolului Său: „*Bucuria pe care Dumnezeu a pregătit-o celor ce Îl iubesc pe El ochiul nu a văzut-o, urechea nu a auzit-o și la inima omului din această lume nu s-a suit*”.

Arvuna ei, doar, ne este dăruită acum și, dacă simțim deja în inimile noastre dulceață, veselie și desfătare, ce vom spune atunci despre cealaltă bucurie care ne e pusă de o parte în ceruri, nouă celor ce plângem aici jos.

Astfel și tu, iubitorule de Dumnezeu, ai plâns destul în viața ta pământească, și iată cu ce bucurie te mângâie încă de aici de jos Domnul. Iar acum, părinte, trebuie ca și noi să lucrăm adunând strădanie, crescând din putere în putere pentru a atinge măsura vârstei (omului matur) în împlinirea lucrării lui Christos și pentru ca să se adeverească în noi cuvintele Domnului: „*Cei ce vor răbda în numele Domnului se vor schimba în putere, vor câpăta aripi, ca vulturii, se vor*

pleca fără oboseală, vor merge fără a cunoaște foamea, crescând din putere în putere, și Dumnezeu li se va arăta în Sionul înțelepciunii și al vedeniilor cerești”.

Bucuria de acum, prea mică și trecătoare, ne va fi dată atunci în plinătate fără ca nimeni să ne-o poată răpi și ea ne va umple de desfătări cerești negrăite.

Ce mai simți pe deasupra tuturor acestora?

— O extraordinară căldură, am răspuns.

— Cum oare, căldură? Nu ne aflăm doar în mijlocul pădurii, iarna, cu zăpada sub tălpi, care ne acoperă și nu contenește să fulguiască asupra noastră? Ce căldură poți simți aici?

— E o căldură asemănătoare cu cea de la baia de aburi, în clipa când vârtejul lor te împresoară.

— Mirosul pe care îl simți e asemănător și el cu al băii de aburi?

— O! nu, deloc, am răspuns. Nimic pe pământ nu se poate asemui cu această mireasmă. Altădată, când îmi plăcea să dansez, la petreceri și baluri, răposată măicuța mea mă parfuma câteodată cu parfumuri pe care le cumpăra de la cele mai bune magazine din Kazan. Însă acele parfumuri sunt nimic în comparație cu „miresmele” acestea.

Părintele Serafim zâmbi atunci plăcut și îmi zise:

— Știu, cu adevărat, că așa este și înadins îți pun întrebări despre ceea ce simți. E foarte adevărat că nimic nu se poate asemui cu parfumul pe care îl mirosim acum, pentru că mireasma Duhului Sfânt e cea care ne împresoară. Ce lucru pământesc i s-ar putea asemui?

La aminte, dragul meu, mi-ai spus adineaori că îți este cald ca la baia. Privește, totuși zăpada care ne acoperă nu se topește, nici cea de sub tălpi: căldura nu vine deci din aer, ci dinlăuntrul nostru. E acea căldură pe care Duhul Sfânt ne pune să o cerem în rugăciune, când strigăm spre Dumnezeu: „*Duhul Tău cel Sfânt să mă încălzească*”.

Aprinși de căldura aceasta, pusticii nu se mai tem de frigul iernii,

înveșmântați cum sunt, ca în cele mai călduroase blănuri, de cămașa țesută prin harul Duhului Sfânt.

Și așa trebuie să stea într-adevăr lucrurile, pentru că harul dumnezeiesc trebuie să locuiască în adâncul nostru cel mai adânc, în inima noastră, cum a spus Domnul: „*ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR SE AFLĂ ÎNLĂUNTRUL VOSTRU*”.

Iar, prin „Împărăția Cerurilor”, Domnul înțelegea Harul Duhului Sfânt. Această „Împărăție a Cerurilor” se află acum înlăuntrul nostru, dar Harul Duhului Sfânt ne luminează și ne încălzește chiar și din afară; el îmbălsămează văzduhul cu felurite miresme, bucurându-ne simțirile cu desfătări cerești, adăpând inimile noastre cu o bucurie de negrăit. Starea noastră de acum e aceea despre care apostolul Pavel spunea: „*Împărăția Cerurilor nu este mâncare sau băutură, ci adevărul și bucuria în Duhul Sfânt*”. Credința noastră nu stă în „*cuvintele înțelepciunii trupesti, ci în lucrarea Puterii Duhului*”. Ne aflăm acum, împreună, în această stare.

Despre această stare anume a spus Domnul că „*sunt unii de față care nu vor gusta moartea înainte de a vedea Împărăția Cerurilor venind cu putere multă*”.

Iată, iubitorule de Dumnezeu, ce neasemuită bucurie ne dăruiește Domnul Dumnezeu! Iată ce înseamnă „*să te afli în plinătatea Duhului Sfânt*” și pe ea o are în vedere Macarie atunci când scrie: „*M-am aflat în plinătatea Duhului*”.

În clipa de față, Domnul ne-a umplut și pe noi, așa umili cum suntem, de această plinătate a Duhului Său.

Ei bine, mi se pare că acum nu îmi vei mai pune întrebări despre felul în care își face simțită prezența, în oameni, Harul Duhului Sfânt...”

★★★

Text preluat din: **André SCRIMA, Timpul rugului aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană**, ed. a II-a revăzută, Ed. HUMANITAS, București, 2000, p. 181-187.

Rânduit de Dumnezeu și izbândă a întregii suflări românești, **Actul Marii Uniri de la Alba-Iulia** este străbătut median de înțeleapta prezență a Bisericii noastre ortodoxe și a binecuvântaților ei slujitori. O inconfundabilă prezență care va răsună de-a pururi în istoria neamului a fost **dr. Elle Miron Cristea**, pe atunci Episcopul Caransebeșului. Patosul său este pe deplin reflectat în rugăciunea pe care viitorul prim patriarh al României a rostit-o cu prilejul Marii Uniri. Redând-o în cele ce urmează considerăm că ne împlinim o dublă datorie: de români și de creștini.

(Redacția)

„Doamne, Dumnezeu nostru, Tu ești Părintele nostru, Tu ai văzut strămoșii părinților noștri și ai auzit strigarea lor, căci se făcuseră ei ca floarea în brumă și plecat spre pulbere era sufletul lor, și trupul lor lipit de pământ. Tu ai împlinit și cu noi ceea ce ai făgăduit de demult: sfărâma-voi jugul de pe tine și voi rupe legăturile Tale, largi-voi hotarele Tale, aduna-vă-voi dintre popoare și vă voi strânge din țările unde sunteți împrăștiați, restatornici-voiu judecătorii tăi ca mai înainte și sfinții tăi ca la început.

Tu, Doamne, cel ce dezlegi pe cei ferecați în obezi și ridici pe cei surpați, ajuta-tu-ne-ai de am bătut războiul cu veselie și am gonit pe fiii trufiei. Mântuire ai trimis și nouă, poporului Tău, și toate marginile pământului văd mântuirea Dumnezeului nostru.

Tu, Doamne, sălășluit-ai mărirea în pământul nostru, căci, întorcându-te, Dumnezeule, ne-ai înviat pe noi, și norodul Tău se veselește de Tine.

Cunoaștem, Doamne, că ai împlinit cuvântul Tău, că împărăția de la un neam la altul se mută, pentru strămbătăți și sumeții și că numai dreptatea înălțării neamului, iar păcatele împuținează semințiile.

Cunoaștem, Doamne, și mărturisim că și acum abaterile noastre multe sunt; păcătuitu-ți-am; după iubirea de arginți ne-am abătut; uitat-am că pe sine se pierde acela ce ia daruri și că mai bun e puținul celui drept, decât avuția multă a păcătoșilor. Păcătuitu-ți-am și noi și părinții noștri, și străinii vor iarăși să strămute hotarele noastre.

Doamne, aducem-ne aminte de cuvântul Tău, că drumul păcătoșilor este netezit cu pietre și la sfârșitul lui este groapa iadului; rugămu-ne, deci, Ție, Dumnezeului nostru, cel ce ne ispitești pe noi ca și pe părinții noștri; Tu știi că nu este om care să nu greșască; milostivește-Te spre noi și ne

binecuvântează, luminează fața Ta spre noi și ne miluiește.

Doamne, Dumnezeul nostru, pace dă nouă, pace peste pace, celor de departe și celor de aproape; Doamne, mântuiește-ne și ne curățește de păcatele noastre, pentru numele Tău îndreptează urmele noastre și faptele noastre, ca să locuim în locul acesta și să luăm mărire mare și nume vecinic, și să lăudăm numele Tău cel sfânt.

Veniți, deci, să ne închinăm și să cădem Domnului și să plângem înaintea Lui și să-i făgăduim, zicând: iată, noi și feciorii și fetele noastre, și frații și surorile noastre, umbla-vom întru așezământul legii părinților noștri.

Și-acum, Doamne, Dumnezeul nostru, Dumnezeul cel mare, cel puternic, cel înfri-coșat, cel ce păzești

legământul și mila, cel ce șezi pe Heruvimi, Tu singur ești Dumnezeu al tuturor împăraților pământului; iată, noi venim la Tine, că Tu ești Dumnezeu nostru, Tu înviezi toate și Ție se închină oștile cerurilor, și a Te cunoaște pe Tine dreptate desăvârșită este.

Adu-Ți aminte, Doamne, de toate soborniceștile și apostoliceștile Tale biserici, care se întind pre pământ, de la o margine până la alta, de toate popoarele și de toată turma Ta. Varsă întru inimile noastre, ale tuturor, cereasca Ta pace și ne dăruiește și nouă pace în viața aceasta.

Îndreptează pe Regele nostru, Oastea, dregătoriile, Sfaturile, Comunitățile, dimpreună cu intrările și ieșirile noastre în pace... Păzește, Doamne, Stăpânia robului Tău, a drept credinciosului și de

Hristos iubitorului nostru Rege. Supune-i Lui, Dumnezeule, pe tot vrăjmașul și po-trivnicul din lăuntru și din afară. Umbrește deasupra capului Lui în vreme de război și pune pe urmașii Lui pe tronul Lui.

Adă-ți aminte, Doamne, și de noi păcătoșii și nevrednicii robii Tăi și șterge păcatele noastre, ca un bun și de oameni iubitor Dumnezeu.

Ție, Doamne, fie slavă și putere și laudă și biruință și tărie, că Tu stăpânești toate celea din Ceruri și pe Pământ.“

MIRON CRISTEA,

Rugăciune rostită la Alba Iulia,

1 Decembrie 1918

Prima ediție a Festivalului Coral „Antoniu Sequens”

— Caransebeș, 25 nov. 2000 —

(din *Cuvântul de deschidere*)

Motto:

„Istoria națională și cultura Banatului a rezervat o pagină pentru gloria profesorului Antoniu Sequens. Mărire lui!”

Prof. Traian Țunea

Prin dezvelirea și sfințirea plăcii comemorative pe casa în care a trăit și a creat profesorul și dirijorul, folcloristul și compozitorul, interpretul și criticul muzical **Antoniu Sequens** timp de șase decenii, orașul Caransebeș a făcut dovada respectului și recunoștinței pentru unul dintre fiii săi adoptivi care, nu întâmplător, a fost și va rămâne un mare muzician român, nu după numele purtat, ci prin fapte.

L-am admirat întotdeauna pe *Antoniu Albin Sequens* (acesta era adevăratul său nume) pentru devoțiunea cu care a înțeles să slujească muzica, cea mai frumoasă dintre arte, pentru perseverența, larga deschidere spre orizonturile nemărginite ale lumii, pentru modestia și mai ales pentru altruismul său.

Eu, elevul de odinioară al Școlii Normale de învățători și profesorul de astăzi al Seminarului Teologic Liceal „Ioan Popasu” din Caransebeș, am auzit mereu pașii MUZICIANULUI de altădată pe culoarele celor două așezăminte de cultură.

Regret profund că nu l-am cunoscut personal...

I-am cercetat, în schimb, viața și bogata sa creație componistică.

În acel an 1938, când steaua muzicianului a plecat „... în lungă cale / Ce-napoi cărare n-are”, într-o așezare mărginașă a Banatului, la Marga, abia vedeam pentru prima oară lumina zilei.

Omul și artistul Sequens era originar din Chotebor-Boemia, loc „ființial” sau de „locuire” unde a cunoscut logosul și melosul poporului ceh. „*Cehii și slavii — după scriitorul și geograful Nicolae Nicoară — fac parte din categoria popoarelor muzicale ale lumii*”, iar țara în care locuiesc este „*cea mai muzicală din Europa, după Italia*”.¹

Școlit în orașul de obârșie, apoi la Conservatorul și Școala de Orgă din Praga, Antoniu Sequens a pornit pe cărările vieții, mai întâi la Cattaro (Kotor), apoi la Makarska, pe Coasta Dalmației, ca organist și „regens cori” (dirijor de cor).

Pentru uitarea de sine și refacerea forțelor intelectuale și a sănătății sale șubrede, și-a găsit, destul de rar, refugiul în stațiunea balneo-climatică din țara sa, *Karlovy-Vary*. Acolo, sigur, l-a întâlnit și cunoscut prima oară pe *Ioan Popasu*, care beneficia anual de efectul tămăduitor al apelor termale din aceleași rațiuni.

Odată ajuns la Caransebeș, în anul 1888 (prin concurs), Antoniu Sequens a servit muzica fără a se servi de ea, ostendind ca profesor la Institutul Teologic-Pedagogic Diecezan și mai târziu la Academia Teologică, apoi ca

dirijor al Societății de Cântări și Muzică, în calitate de interpret (pianist și organist) ori acompaniator al unor mari soliști de muzică clasică, culegător de folclor, colaborator la periodicele locale ori de aiurea, în fine, creator de artă în calitate de membru fondator al Societății Compozitorilor Români din București.

Magistrul de la Caransebeș a creat o adevărată școală în care s-au format nu numai învățători și preoți, ci și o seamă de discipoli în domeniul muzicii culte precum: Petru Ciorogariu, Timotei Popovici, Iosif Velceanu, Sava Golumba, Caius Lepa, Vasile Ijac, Constantin Vladu, Dimitrie Cusma, Gheorghe Dobreanu ș.a.

Timpul nu ne permite să zăbovim prea mult asupra preocupărilor artistului, a calităților omului și acțiunilor filantropului Sequens. Cei interesați să cunoască personalitatea acestui muzician complex care a stăpânit la perfecție limba română și a trecut de la catolicism la ortodoxie, pot găsi un plus de informații în studiile și comunicările semnate de Tiberiu Alexandru, Gheorghe Dobreanu, George Sbârcea, Ioan Teodorovici, Titus Moisescu ș.a., precum și în monografia redactată de noi, care sperăm să vadă cât mai degrabă lumina tiparului.

Pentru meritele sale, CHIPUL MUZICIANULUI se cade a fi imortalizat în bronz pe malul râului purtător de vers și viers, asemenea lui Traian Grozăvescu și Ion Vidu, într-un loc curat, luminat, cât mai aproape de izvoarele Timișului sau ale Sebeșului, căci numele său îl „rostesc” cu ostentație strunele nevăzute ale vântului ce bănuie din primăvară până în iarnă orașul de la răscruci, în cu totul alte „tonalități” decât cele din timpul său hotărâte de sfârșitul unui veac romantic și începutul unui ev nou.

Actuala ediție, prima de altfel a Festivalului Coral „Antoniu Sequens”, o datorăm triumvirilor întru idee: preotul Ionel Popescu, directorul Seminarului Teologic Liceal „Ioan Popasu”, inginerul Lazăr Mihăilescu, directorul Casei de Cultură „George Suru” și profesorul Dumitru Jompan, lucrător cu ziua pe ogorul muzicii acestui oraș.

Dar, mai presus de toate, mulțumirile noastre se îndreaptă înspre P.S. Dr. Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului, care, păstrând tradiția înaintașului său Ioan Popasu, a acceptat să-și dea binecuvântarea și să patroneze această inițiativă creștinească.

În încheiere urăm succes deplin participanților, iar Festivalului *Mulți ani*, ca în grădina corurilor de adulți să putem sădi tinerele vlăstare crescute în sânul Festivalului Corurilor de Copii și Tineret „Timotei Popovici”, care în anul ce vine va trăi cea de-a XIX-a ediție.

Prof. Drd. D. Jompan

¹ Nicolae Nicoară, *Cehoslovacia*, București, 1972, p. 150.

Remedii naturiste

Începând cu acest număr al revistei „FOAIA DIECEZANĂ” inaugurăm un șir de articole privind REMEDII NATURISTE — la care oricine poate apela, în funcție de sezonul calendaristic în care ne găsim. Datele pe care le vom găsi în ele vin în sprijinul celor care apelează la prevenirea unor dereglări ale stării de sănătate cauzate de o alimentație carentată sau unilaterală și, de ce nu, chiar în tratamentul naturist al unor boli deja diagnosticate de medicul de familie sau de cel specialist.

Consider însă, că termenul folosit adesea de TERAPIE NATURISTĂ este prea pretențios la condițiile de care dispunem oricare dintre noi, așa că vom apela la termenul de REMEDII NATURISTE și mai puțin la cel de terapie. Lăsăm la latitudinea fiecăruia să folosească acești termeni în funcție de cazul de referință.

Una din cauzele majore ale multor boli o constituie carența de săruri minerale și de vitamine din alimentația zilnică, ele fiind considerate de biologia modernă cei mai esențiali biocatalizatori ai reacțiilor biochimice ce au loc cu preponderență la nivelul tuturor structurilor umane — celule, țesuturi, organe, aparate și sisteme și care concură nemijlocit la menținerea stării de sănătate de care avem atâta nevoie în desfășurarea activităților zilnice.

În aceste condiții, carențele de săruri minerale și de vitamine apar în urma unei alimentații deficitare sau unilaterale și, de ce nu, în urma unor tulburări de resorbție în organism la nivelul intestinului, instalându-se carențele în cauză.

În consecință articolele noastre vor face referiri la sursele naturale ale mineralelor majore, nu înainte de a evidenția principalul rol al acestora în organism, astfel:

□ **CALCIUL** — menține starea de sănătate a sistemului osos, inclusiv a dentiției, asigură buna funcționare a inimii, previne stările de insomnie, contribuie la buna metabolizare a fierului, facilitează transmiterea impulsului nervos, fiind deci un tonic ideal pentru sistemul nervos. Sursele naturale: lapte și produse lactate, brânzeturi, soia, sardine, somon, alune, nuci, semințe de floarea soarelui, fasole uscată și conopidă.

□ **CLORUL** — participă la formarea sucului gastric, deci inclusiv la o bună digestie și contribuie la suplețea trupului. Surse naturale: sarea de bucătărie, măslina și, în general, toate alimentele multiminerale.

□ **COBALTUL** — intră în compoziția vitaminei B₁₂ și astfel participă la prevenirea anemiei, fiind un bun stimulator al aparatului hematogen (măduva osoasă galbenă). Îl procurăm din carne, rinichi, ficat, stridii, scoici de râu, lapte.

□ **CROMUL** — contribuie la procesul de creștere, scade tensiunea arterială, acționează preventiv împotriva diabetului. Surse naturale: ficatul de vițel, carne de

pui, scoici, germeni de grâu, drojdie de bere, ulei de porumb, tărațe de grâu.

□ **CUPRUL** — participă la o mai bună absorbție a fierului în organism la nivelul intestinului subțire și are rol energizant. Surse naturale: fasole uscată, mazăre, pâine neagră, prune, organe animale, creveți și, în general toate alimentele de origine marină, inclusiv vegeta.

□ **FIERUL** — favorizează creșterea, crește rezistența organismului la îmbolnăviri, previne oboseala, vindecă anemiile cauzate de carența în fier și asigură culoarea sănătoasă a pielii. Surse naturale: ficatul de porc, rinichi, inimă, ficat de vită, stridii, scoici, gălbenuș de ou, nuci, fasole, fulgi de ovăz.

□ **FLORUL** — reduce frecvența cariilor dentare și întărește sistemul osos, previne fracturile și facilitează vindecarea acestora. Surse naturale: apă potabilă flou-rată, ceai, alimente de origine marină.

□ **FOSFORUL** — ia parte activă la procesele de creștere și vindecare organică, asigură energia și vigoarea organismului prin influența pe care o exercită asupra metabolizării grăsimilor, polizaharidelor, atenuează substanțial durerile cauzate de arterită, asigură starea de sănătate a gingiilor și dinților. Surse naturale: pește, pui, carne tânără, cereale integrale (pâine semi și neagră), ouă, muștar și, în general, toate semințele.

□ **IODUL** — ia parte activă la metabolizarea energetică a grăsimilor consumate fie în exces sau din cele depozitate, contribuind astfel la procesul de slăbire a persoanelor supraponderale, intervine în procesul de creștere, având efect energizant, mărește substanțial capacitatea mentală, asigură sănătatea părului, unghiilor, pielii și a dinților. Surse naturale: vegetale cultivate în soluri bogate în iod, ceapă și toate alimentele de proveniență marină.

□ **MAGNEZIUL** — are acțiune antidepresivă, participă la buna funcționare a aparatului cardiovascular, preîntâmpină atacurile de inimă, menține starea de sănătate a dinților, împiedică formarea calculilor renali și biliari de origine calcică, previne stările de indigestie cauzate de supărări, necazuri. În combinație cu calciul este un tranchilizant natural. Surse naturale: cereale integrale (nemăcinate), smochine, migdale, nuci, semințe, vegetale de culoare verde închis, banane.

□ **MANGANUL** — previne stările de oboseală, asigură buna desfășurare a activităților reflexe musculare, previne osteoporoza, stimulează memoria și reduce substanțial iritabilitatea nervoasă. Surse naturale: cereale integrale, nuci, vegetale cu frunze verzi (varză, ceapă, spanac, măcriș, salată), mazăre, sfeclă roșie.

□ **MOLIBDENUL** — previne anemia și asigură buna funcționare a tuturor organelor. Îl procurăm din vegetale cu frunză de culoare verde închis, legume și din cereale integrale.

□ **POTASIUL** — asigură alimentarea creierului cu oxigen și deci o minte clară, spontană, participă la eliminarea produșilor toxici rezultați din metabolizarea energetică, previne stările de alergii. Surse naturale: citrice, pepene galben, mentă, semințe de floarea soarelui, roșii, ardei, banane, cartofi și vegetale cu frunze verzi.

□ **SELENIUL** — participă la menținerea integrității și mai ales a elasticității tuturor țesuturilor, atenuează bufeurile și celelalte neplăceri ale menopauzei sau andropauzei, previne apariția mătreței și se presupune că ar avea acțiune anticancerigenă prin neutralizarea agenților cancerigeni cu care se confruntă organismul uman. Surse naturale: alimente de origine marină, rinichi, ficat, germen de grâu, țărâțe, ton, ceapă și roșii.

□ **SODIUL** — asigură buna funcționare a sistemului nervos și muscular, previne intoxicațiile de orice natură. Surse naturale: carne slabă de vită, pește, ouă, fasole uscată, varză, conopidă, gulii.

□ **VANADIUL** — previne atacurile de inimă. Se află în carnea de pește, icre.

□ **ZINCUL** — accelerează vindecarea rănilor externe și interne, elimină petele albe de pe unghii, adjuvant în tratamentul sterilității, preîntâmpină afecțiunile prostatei, crește capacitatea mentală, diminuează depunerile de colesterol. Surse naturale: carne, ficat, alimente de origine marină, germen de grâu, drojdie de bere, semințe de dovleac, ouă, lapte degresat, muștar.

□ **APA** — elixirul vieții; fără apă nu există nici o formă de viață și deci ea reprezintă o componentă obligatorie din structura tuturor părților corpului omenesc în procente variabile de la 34–35% în oase, la 70% în mușchi și până la 80–90% în creier. De aici reiese că apa menține în stare de activitate toate funcțiile de bază ale corpului uman, participând cu succes în regimurile de slăbire prin faptul că determină scăderea apetitului (un pahar cu apă rece taie pofta de mâncare), previne constipația și asigură în general buna dispoziție. Surse naturale: apa potabilă din izvoare, fântâni, instalații de distribuție a apei prin conducte în comunități orașenești sau chiar rurale, în fructe și legume (spre exemplu castravetele, pepenii, roșiile conțin până la 90–98% apă).

prof. biolog Tocuț D. Ioan

ÎN NUMĂRUL VIITOR:
— despre **VITAMINE**

CUNUNA VICTORIEI

A cum câteva zile am fost cu familia la Băile Herculane. În drumul nostru, aproape de Orșova, am trecut pe lângă câteva monumente, care mi-au atras atenția.

În primul rând, o statuie din bronz reprezintă un chip de om cu mâinile ridicate, care parcă ar striga ceva peste valea Dunării. Pe figura lui citești entuziasm, bucurie. Parcă ar striga cu putere: „Victorie!”. Dacă-l observăm mai bine însă, vedem că picioarele de la genunchi îi sunt retezate, iar mâinile de la coate. Să fie acesta prețul victoriei, pe care ne-o împărtășește și nouă, trecătorilor? Și cred că are dreptate, fiindcă nici o victorie nu se câștigă fără sacrificii, fără jertfe. Omul acela reprezintă Omul. Omul, care a tăiat stâncile și apele bătrânului fluviu, care a făcut șoseaua peste prăpăstii, care a făcut hidrocentrala și lacul de acumulare, care a făcut noul oraș Orșova și multe multe altele.

În fața celui ce strigă „Victorie!” se află o Sfântă Cruce. Parcă ar vrea să spună că sub stâlpul ei, în pământul patriei se odihnesc osemintele miilor de eroi din toate timpurile și din toate locurile, care s-au jertfit pentru obținerea victoriei. Sub Cruce se află moșii și strămoșii noștri, se află eroii neamului nostru din toate războaiele și de pe toate fronturile. Omul de alături parcă ar vrea să strige și strigătul lui să pătrundă până în mormântul celor ce nu mai sunt și să le vestească și lor că fiii, nepoții și strănepoții lor le-au dus lupta până la capăt și au învins. Omul acela parcă îi cheamă pe cei de sub Cruce la bucuria Victoriei, a Învierii.

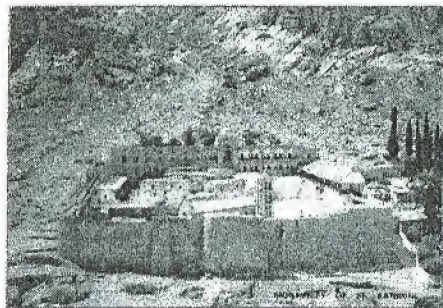
Puțin mai spre Orșova, o femeie din bronz întinde o coroană de lauri spre apele fluviului. Oricine o privește își poate da seama că ea reprezintă însăși Victoria. Coroana ce o întinde parcă vrea să o așeze pe fruntea celor ce sunt și a celor ce nu mai sunt, pe fruntea celor ce-au învins natura și forțele ei; coroana este pentru cei de sub cruce și pentru cei ce lucrează în șantierul din apropiere și în toate șantierele țării, pentru cei ce transportă pe ape, căi ferate și șosele, pentru cei ce trudes și gândesc, pentru cei ce veghează la granițele țării. Victoria îi încoronează cu laurii gloriei pe acești oameni, care au muncit și s-au jertfit pentru toate aceste frumuseți și împliniri ale țării, pentru prezentul și viitorul nostru.

Sebastian Stănciulescu-Bârda,

cl. a IX-a B,
Seminarul Teologic Caransebeș

Pe urmele Mântuitorului în Țara Sfântă

– VIII –

Mănăstirea Sfânta Ecaterina din Sinai

Cine vizitează locurile din Țara Sfântă ar regreta dacă n-ar merge până în peninsula Sinai să vadă mănăstirea ortodoxă de renume mondial, Sfânta Ecaterina. Din Ierusalim până la muntele Sinai — locul unde este mănăstirea, se parcurge o distanță de până la 700 km. Obişnuit se ajunge pe două căi: Fie cu avionul până la deşertul Sinai, fie cu maşina pe o şosea asfaltată. Drumul fiind lung, trece prin deşertul Neghev unde se văd grupuri de corturi locuite de beduini nomazi. Deşertul are o suprafaţă mare, cu întinderi de nisip cât vezi cu ochii, fără verdeaţă, fără arbori şi fără apă. Şoseaua ne dă prilejul să vedem: Marea Moartă, Golful Akaba-Eilat, de la frontiera cu Iordania. În continuare se merge mult şi se poate admira Marea Roşie. Akaba-Eilat este un oraş foarte bine întreţinut, cu aproximativ 10.000 locuitori. În cale mai vedem colonia Dahab de la care ne abatem spre dreapta, printre munţi şi văi, pe o şosea neasfaltată. Din loc în loc mai vezi corturi cu oameni ai pustiei, care duc o viaţă grea, plină de sărăcie, distanţă de 90 km, până ajungem la Mănăstirea Sf. Ecaterina, despre care istoria spune că aici, în vârful Sinaiului, a chemat Dumnezeu pe Moise şi i-a dat TABLELE LEGII (cele zece porunci). La poalele acestui munte a zidit, la început, în anul 330 împărăteasa Elena o mică biserică închinată Maicii

Domnului, pe locul rugului lui Moise. Se ştie că încă din sec. al III-lea existau comunităţi de monahi în jurul Muntelui Horeb, în locul unde s-a arătat lui Moise rugul arzând, precum şi în alte locuri din Peninsula Sinai. Călugării trăiau izolaţi în peşteri şi numai duminica se adunau la locul rugului lui Moise, pentru a se împărtăşi şi a primi sfaturi duhovniceşti.

Biserica actuală, zidită din piatră de către Împăratul bizantin Iustinian cel Mare şi păstrată aproape în forma iniţială, este ca o cetate din cele vechi şi rezistente ale Ortodoxiei şi spiritualităţii patristice şi filocalice.

Împăratul Justinian a fost acela care s-a îngrijit şi pentru păstrarea şi apărarea mănăstirii, trimiţând un grup de *vlahi creştini* pentru a o proteja de la distrugere de către păgâni. Dintre urmaşii acestora mai există şi azi, dar datorită presiunii musulmanilor, ei au fost asimilaţi, pierzându-şi credinţa şi mai păstrând doar puţine cuvinte româneşti în graiul lor.

Mai târziu biserica a fost închinată „Schimbării la Faţă” care, datorită moaştelor Sf. Ecaterina, care se află acolo, a făcut ca până azi să fie cunoscută sub numele de Mănăstirea Sfintei Ecaterina. În această mănăstire s-a sfinţit şi a devenit stareţ pe la începutul sec. al VI-lea, Sfântul Ioan Scărarul, unul dintre cei mai vrednici scriitori bisericeşti. În biserică, alături de Sf. Masă, în partea dreaptă se află sicriul cu moaştele Sfintei Ecaterina, care L-a mărturisit pe Hristos în sec. al III-lea în Alexandria. În prezent (1979) mănăstirea este condusă de Mitropolitul Damianos, în vârstă de 40 de ani, care are o obşte de 12 călugări, majoritatea fiind foarte vârstnici. Din lipsă de personal monahal ortodox, mănăstirea a angajat permanent câţiva beduini pe care îi foloseşte la toate ascultările. Ei sunt

mahomedani, dar nu vor să devină creştini. Cei care trăiesc în jurul mănăstirii numără cam 2.000 de suflete şi sunt de origine străromână. Ei înşişi se numesc vlahi, vorbesc limba arabă, au adoptat mahomedanismul şi trăiesc în corturi. Demn de amintit că în pustiu Sinaiului, pe lângă Sfântul Ioan Scărarul, şi-au petrecut viaţa nenumăraţi călugări sfinţi ca: Nil, Filoftei, Anastasie, Grigorie şi Ştefan Sinaitul, mulţi dintre ei devenind trăitori şi scriitori ai atâtor cărţi de teologie ortodoxă, cum nu s-au scris în nici o altă mănăstire.

Urcarea până în vârful Muntelui Sinai se face pe două căi: pe valea Muntelui Horeb (numit şi drumul cămiloror) şi alta direct pe o potecă ce urcă în piept muntele pe 3750 de trepte săpate în piatră (calea mai scurtă), parcursă în două ore. Vârful Sinaiului are 2.245 m. Alături de vârful Sinaiului, spre apus, se înalţă cel mai mare vârf din Sinai, numit Muntele Sfânta Ecaterina, cu 2.610 m.

În vârful Sinaiului se înalţă un paraclis închinat lui Moise, zidit în anul 1937, din piatră, pe ruinele unui alt paraclis. Sfânta Liturghie se oficiază aici numai la anumite sărbători mari. Munţii peninsulei Sinai adăpostesc chilii şi peşteri unde şi-au dus viaţa călugări de mare trăire religioasă, cum a fost Sf. Grigore Sinaitul, mare dascăl al rugăciunii lui Iisus şi Sf. Ioan Scărarul despre care tradiţia spune că în această peşteră şi-a scris

renumita sa operă „SCARA“. Pe drumul de urcare spre vârful mai vedem scara cuviosului Iacob Sinaitul despre care tradiția orală spune că prin săparea lor, lucrând toată viața, și-a ispășit un greu „canon“. În urcușul acestor trepte trecem prin „PORTALUL“ Sf. Ștefan Sinaitul care era preot și stătea lângă portal și nu lăsa pe nici un pelerin să urce la vârful Sinai până nu-și mărturisea păcatele, săvârșite încă din copilărie. Mai vedem aici și Paraclisul Maicii Domnului despre care tradiția spune că atunci când cuvioșii nu mai aveau nimic de mâncare, în mănăstire fiind lipsă de pâine, s-au hotărât toți să plece în căutare de hrană. Maica Domnului le-a spus să nu plece, ci să rămână să-L slăvească pe Dumnezeu și vor avea hrană până la moarte. Coborârea de pe vârful Muntelui Sinai se poate face atât pe drumul pe care s-a urcat, cât și pe panta de coborâre. La poalele muntelui se găsește „stânca“ în care

Moise a dat cu toiagul și a curs apă din care au băut evreii ce veneau din robia Egiptului și treceau spre Țara Canaanului. În continuare, tot în acest drum se întâlnește locul unde evreii l-au așteptat pe Moise, și unde au făcut „vițelul de aur“ la care se închinau. Din acest loc nu este mult până se ajunge la Mănăstirea Sf. Ecaterina. În Mănăstirea Sf. Ecaterina astăzi, din lipsă de preoți, Sf. Liturghie se oficiază doar vineri, sâmbăta și duminica (între orele 6-8).

În anul 625, când peninsula Sinai era deja de 4 ani sub stăpânire musulmană, o delegație a mănăstirii a fost trimisă la Mahomed, cerând să protejeze mănăstirea. Până azi în

biblioteca mănăstirii se află o copie a vestitului act dat de Mahomed, prin care cere supușilor săi să scutească mănăstirea de impozite.

În decursul timpului, numărul creștinilor din peninsula Sinai și a monahilor din mănăstire a scăzut. Moscheea care se află azi în incinta mănăstirii, în care nu s-a slujit niciodată, este rezultatul presiunilor musulmane din sec. al XI-lea, când călugării au construit ei înșiși această moschee pentru a-i face mai îngăduitori pe musulmani față de mănăstire.

Al doilea centru de călugări sinaiți era Muntele și Valea Muntelui RAIT, situată spre vest la circa 30 km depărtare de Sinai. De pe muntele Rait se vede Marea Roșie și Muntele Nitriei din Egipt, patria Sf. Antonie cel Mare și a marilor asceți egipteni. Acolo au fost uciși 40 de călugări sinaiți și încă vreo 40 de la mănăstirea Sinai în sec. al VI-lea, de către beduinii arabi, dar nu se cunoaște locul unde au fost îngropate trupurile lor. În sec. VII-X, mahomedanismul sinait a luat amploare, mai ales după destrămarea marilor centre monahale din Egipt, datorită invaziei arabilor, când peste 4000 de călugări isihăști s-au adăpostit în Sinai.

Dintre valorile cele mai de seamă care se găsesc în Mănăstirea Sf. Ecaterina din Peninsula Sinai amintim:

BIBLIOTECA în care se găsesc manuscrise și documente bisericești încă din sec. al VI-lea, multe cu valoare de unicat. În bibliotecă se găsește manuscrisul original al *Scării* Sf. Ioan Scărarul. Alte manuscrise, în număr de peste 5000, între care cel mai vestit, fiind și cel mai vechi, este „Codex Syriacus“, din sec. al V-lea. În anul 1978 au fost descoperite 25 de lăzi pline cu manuscrise vechi, în greutate totală de 4 tone, aflate într-o „tainiță“ (loc ascuns) în vechile ziduri ale incintei mănăstirii Sf. Ecaterina, care dau acestei vetre ortodoxe o importanță unică în lumea creștină. Ele sunt scrise în limbile greacă, latină,

siriană, arabă, armeană și besă. Limba besă este limba veche tracă. Toate datează din secolele III-X și sunt în curs de studiere.

COLECȚIA DE ICOANE care numără peste 3000 de exemplare, unele foarte vechi, bizantine, colecție considerată printre cele mai vechi din lume.

TEZAURUL — cu valori deosebite, ce nu poate fi văzut, ca și biblioteca, numai cu aprobare specială dată de Mitropolitul Sinaiului. Multe din obiecte de cult sunt din aur și argint, donate de împărați bizantini și de domnitori din toate țările ortodoxe. Printre domnitorii români care au făcut donații se numără și Constantin Brâncoveanu.

GROPNIȚA — are sute de moaște ale unor călugări sfinți și martiri, adunate aici, timp de 15 secole. Multe dintre ele s-au pierdut sau au rămas prin munții Sinaiului, unde s-au nevoit cuvioșii călugări. Oasele sunt grupate pe categorii: într-un loc craniile, într-altă parte oasele mai mari și mai mici.

MOAȘTELE SF. ȘTEFAN SINAITUL — sunt către mijlocul gropniței și se păstrează întregi și sunt bine mirositoare. Acest cuvios părinte a fost mulți ani pustnic. El obișnuia să spovedească, lângă portalul de piatră, pe cei ce urcau pe vârful muntelui Sinai. El a murit și monahii l-au găsit stând pe un scaunel și l-au așezat în aceeași poziție de rugăciune, pe același scaunel, pe care s-a rugat toată viața. Pentru a se păstra mai în siguranță, călugării l-au protejat într-o vitrină de sticlă, așa cum se găsește și în prezent în interiorul mănăstirii.

Mai sunt și alte așezări monahale în Sinai, în diferite locuri, unele mai ascunse (chilii, paraclise, mănăstiri), menționate toate în diferite publicații care descriu viața bisericească și ținutul Sinaiului.

(VA URMA)

Prot. pens. Dimitrie Grama

OCTOMBRIE-NOIEMBRIE 2000

Duminică, 1 octombrie

Slujește în *Catedrala mitropolitană din Timișoara* Sfânta Liturghie, alături de Î.P.S. Nicolae mitropolitul Banatului, P.S. Timotei, episcopul Aradului, P.S. Sofronie, episcopul ortodox român de Gyula. În cadrul Sfintei Liturghii se hirotonește într-un arhieru P.C. Arhim. **Lucian Mic**, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Timișoarei și starețul Mănăstirii „Izvorul Miron”, ca episcop vicar al Mitropoliei Banatului.

Hirotonire într-un arhieru

Marți, 7 noiembrie

— **Ora 14:** Participă, în amfiteatrul Universității din Reșița, la comemorarea fostului rector al Universității „Eftimie Murgu”, prof. univ. dr. Mircea Golumba.

Miercuri, 8 noiembrie

(Sf. Arhangheli Mihail și Gavril)

Oficiază Sfânta Liturghie în parohia Bozovici, protopopiatul Băile Herculane și sfințește monumentul ridicat în cinstea eroilor neamului. Oficiază un parastas pentru aceștia. A fost însoțit de P.C. Pr. Nicolae Pereș, protopop de Băile Herculane și de P.C. Pr. Mihai Țunea, inspector eparhial, căruia i-a fost acordat titlul de iconom stavrofor.

— **Ora 15:** Sfințește în parohia Șopotu-Nou monumentul închinat eroilor neamului și oficiază o slujbă de pomenire a acestora.

Marți, 3 octombrie — Miercuri, 4 octombrie

Participă la *lucrările Sfântului Sinod* al Bisericii Ortodoxe Române.

Joi, 26 octombrie (Sf. M. M. Dimitrie)

Slujește Sfânta Liturghie în *Catedrala Sf. Gheorghe* din Caransebeș și rostește un cuvânt de învățătură.

Tărnosire Călugăra

Duminică, 29 octombrie

Oficiază tărnosirea bisericii mănăstirii Călugăra și Sf. Liturghie, hirotonind într-un preot pe ierodiaconul Serafim Tira. A fost însoțit de P.C. Pr. Ioan Petraș, vicarul Episcopiei Caransebeșului, P.C. Pr. Constantin Berteza, consilier economic și P.C. Pr. Ioan Văran, Protopopul Oraviței. Acordă titlul de singel P. Cuv. Casian Onița, starețul mănăstirii.

Vineri, 10 noiembrie

Primește la reședința episcopală vizita Domnului Valeriu Stoica, ministrul justiției și a doamnei deputat Mona Muscă.

Sâmbătă, 11 noiembrie

Participă în orașul Vârșeț-Iugoslavia la întrunirea cu reprezentanții instituțiilor și organizațiilor minorității românilor din Serbia, organizată de Asociația *Astra Română* din Coștei. A fost însoțit de P.C. Pr. Ionel Popescu, directorul Seminarului

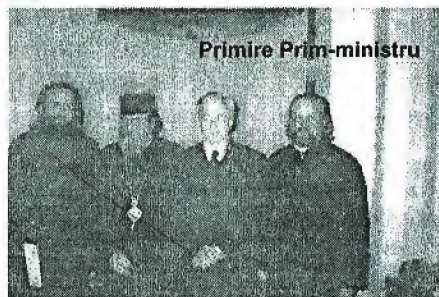
Teologic din Caransebeș.

Luni, 30 octombrie

Participă la *ședința Sinodului mitropolitan* la reședința Mitropoliei Banatului din Timișoara.

Marți, 31 octombrie

Primește la reședința episcopală din Caransebeș vizita Excelenței Sale, D-l Mugur Isărescu, Prim-ministrul României, alături de alte personalități de marcă ale țării și ale județului Caraș-Severin.

Primire Prim-ministru

Duminică, 5 noiembrie

Slujește Sf. Liturghie în parohia Mătnicu-Mare, protopopiatul Caransebeș. Aici hirotonește într-un diacon pe tânărul But Raul Dorin. A fost însoțit de P.C. Pr. Ioan Petraș, vicarul administrativ al Episcopiei Caransebeșului și de P.C. Pr. Liviu Drăgan, protopopul Caransebeșului.

Duminică, 12 noiembrie

Binecuvintează lucrările de reparații exterioare și interioare la biserica din Rusca Montană, protopopiatul Caransebeș și slujește Sfânta Liturghie. Tărnosește apoi *biserica Centrului spiritual creștin ortodox pentru educarea tineretului* din localitatea Ruschița. Preotului paroh Sorin Toma i s-a acordat distincția de iconom. A fost însoțit de P.C. Pr.

Constantin Berteza, consilier economic, P.C. Pr. Liviu Drăgan, protopopul Caransebeșului, P.C. Pr. Ionel Popescu, directorul Seminarului Teologic din Caransebeș.

Joi, 16 noiembrie

Participă în *Catedrala patriarhală din București* la Liturghia prilejuită de aniversarea a 14 ani de patriarhat a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României.

Întrunire cu Prea Fericitul Teoctist, Patriarhul României, P.C. Pr. Moise Ianeș, vicarul Episcopiei de Vârșeț și P.C. Pr. Traian Ghilezan, protopopul Vârșețului.

Duminică, 19 noiembrie

Slujește Sfânta Liturghie în Ocna de Fier, protopopiatul Reșița, unde binecuvintează lucrările de restaurare a picturii. A fost însoțit de P. Cuv. Arhim. Visarion Joantă, exarhul Eparhiei Caransebeșului și P.C. Pr. Vasile Petrica, protopopul Reșiței.

— Vizită canonică la Mănăstirea Vasiova.

Marti, 21 noiembrie

(Intrarea în biserică a Maicii Domnului)

Oficiază Sfânta Liturghie la Mănăstirea Brebu. A fost însoțit de P. Cuv. Arhim. Visarion Joantă, exarhul mănăstirilor.

Miercuri, 22 noiembrie

— Prezidează lucrările *Conferinței preoților* din protopopiatul Oravița;

— Răspunde invitației A.S.C.O.R. Timișoara, conferințind în aula Universității de Vest pe o temă legată de spiritualitatea Postului Crăciunului.

Vineri, 24 noiembrie

Participă la deschiderea festivă a simpozionului internațional „*Constantin Daicoviciu, Hadrian Daicoviciu, Marian Gumă — in memoriam*”, organizat de Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș. Ia parte la lansarea volumului *Locuirea umană a peșterilor din Banat până în epoca romană* (Timișoara, Mirton, 2000), lucrarea de doctorat a istoricului caransebeșan Sorin M. Petrescu.

Sâmbătă, 25 noiembrie

Participă la dezvelirea și binecuvântarea plăcii comemorative închinată profesorului și muzicianului Antoniu Sequens, apoi la Festivalul coral „*Antoniu Sequens*”, organizat în Sala festivă a Seminarului Teologic din Caransebeș.

Duminică, 26 noiembrie

Slujește Sfânta Liturghie în parohia Ocna de Fier, Protopopiatul Reșița unde binecuvintează lucrările de reparații interioare și exterioare făcute la biserica din localitate. Hirotonește întru diacon pe tânărul Guiman Iulius-Ionuț. A fost însoțit de P.C. Pr. Constantin Berteza, consilier economic și P.C. Pr. Vasile Petrica, protopopul Reșiței.

— Oficiază slujba Vecerniei în parohia Ezeriș, Protopopiatul Reșița;

— Binecuvintează lucrările de pictură ale iconostasului bisericii Parohiei Reșița Govândari II,

realizate de pictorul bisericesc Rita Aldea.

A consemnat **Daniel Aron Alic**, secretar eparhial

COLIND

*Lerui, Doamne, Ler,
Din înaltul Cer,
Cerne Maica, cerne,
Fulgii moi i-așterne,
Nimeni să nu-i vadă
Urma prin zăpadă,
Să nu se cunoască
Ce fiu va să nască.*

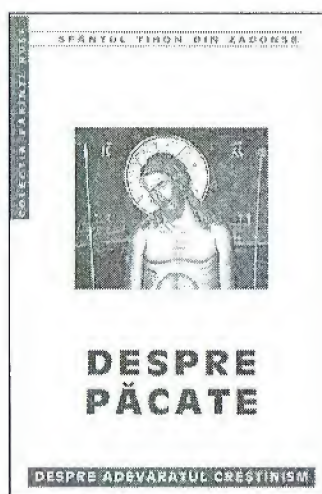
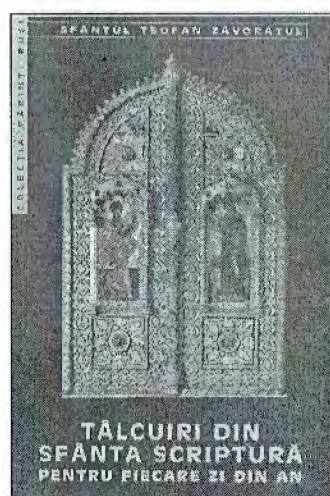
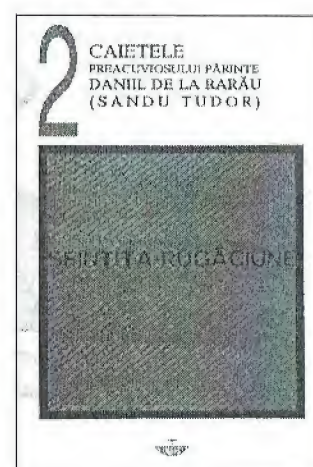
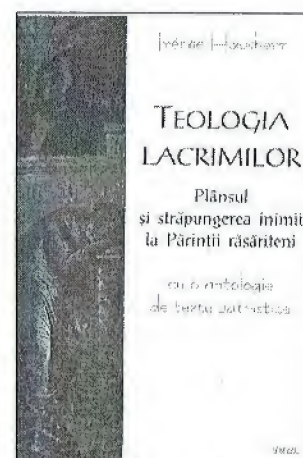
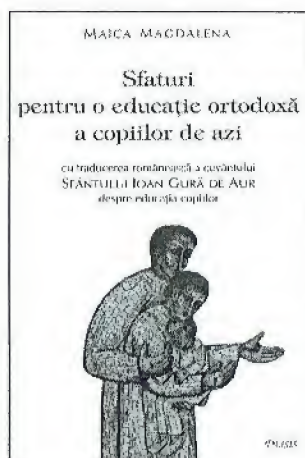
*Lerui, Doamne, Ler,
Din înaltul Cer,
Coboară, coboară
Preasfânta Fecioară;
Dar pe unde merge
Urma i se șterge,
Taina din vecie
Nimeni să n-o știe.*

*Lerui, Doamne, Ler,
Din înaltul Cer,
Intră-n staul iată,
Maica Preacurată;
În staul de vite,
Pe paie strujite,
Să nu se cunoască
Ce fiu va să nască.*

*Lerui, Doamne, Ler,
Din înaltul Cer,
Cerne luna, cerne,
Raze albe-așterne,
Lumină cerească,
Din iesle să crească,
Razele-n zăpadă
Îngeri să le vadă,
Din înaltul Cer,
Lerui, Doamne, Ler.*

Zorica Latcu Teodosia

Librăria Diecezană — BUCURII EDITORIALE

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΩ ΑΓΙΩ ΠΡΟΤΟΜΑΡΤΥΡΩ
ΣΤΕΦΑΝΟΥ

